

Dokument s plenarne sjednice

A9-0025/2024

1.2.2024

IZVJEŠĆE

o Izvješću Komisije o vladavini prava za 2023.
(2023/2113(INI))

Odbor za građanske slobode, pravosude i unutarnje poslove

Izvjestiteljica: Sophia in 't Veld

Izvjestitelj za mišljenje pridruženog odbora u skladu s člankom 57. Poslovnika:
Adrián Vázquez Lázara, Odbor za pravna pitanja

SADRŽAJ

	Stranica
PRIJEDLOG REZOLUCIJE EUROPSKOG PARLAMENTA	3
OBRAZLOŽENJE	28
PRILOG: SUBJEKTI ILI OSOBE OD KOJIH JE IZVJESTITELJICA PRIMILA INFORMACIJE	29
MIŠLJENJE ODBORA ZA PRAVNA PITANJA	30
INFORMACIJE O USVAJANJU U NADLEŽNOM ODBORU	39
POIMENIČNO KONAČNO GLASOVANJE U NADLEŽNOM ODBORU	40

PRIJEDLOG REZOLUCIJE EUROPSKOG PARLAMENTA

Izvješće o Izvješću Komisije o vladavini prava za 2023. (2023/2113(INI))

Europski parlament,

- uzimajući u obzir Ugovor o Europskoj uniji (UEU), a posebno njegov članak 2., članak 3. stavak 1., članak 3. stavak 3. drugi podstavak, članak 4. stavak 3. i njegove članke 5., 6., 7., 11., 19. i 49.,
- uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije, a posebno njegove članke koji se odnose na poštovanje, promicanje i zaštitu demokracije, vladavine prava i temeljnih prava u Uniji, uključujući članke 70., 258., 259., 260., 263., 265. i 267.,
- uzimajući u obzir Povelju Europske unije o temeljnim pravima,
- uzimajući u obzir sudsku praksu Suda Europske unije,
- uzimajući u obzir komunikaciju Komisije od 5. srpnja 2023. naslovljenu „Izvješće o vladavini prava za 2023. – Stanje vladavine prava u Europskoj uniji“ (COM(2023)0800),
- uzimajući u obzir Uredbu (EU, Euratom) 2020/2092 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. prosinca 2020. o općem režimu uvjetovanosti za zaštitu proračuna Unije¹ (Uredba o uvjetovanosti u pogledu vladavine prava),
- uzimajući u obzir Uredbu (EU) 2021/1060 Europskog parlamenta i Vijeća od 24. lipnja 2021. o utvrđivanju zajedničkih odredaba o Europskom fondu za regionalni razvoj, Europskom socijalnom fondu plus, Kohezijskom fondu, Fondu za pravednu tranziciju i Europskom fondu za pomorstvo, ribarstvo i akvakulturu te finansijskih pravila za njih i za Fond za azil, migracije i integraciju, Fond za unutarnju sigurnost i Instrument za finansijsku potporu u području upravljanja granicama i vizne politike² (Uredba o zajedničkim odredbama),
- uzimajući u obzir Uredbu (EU) 2021/692 Europskog parlamenta i Vijeća od 28. travnja 2021. o uspostavi programa Građani, jednakost, prava i vrijednosti te o stavljanju izvan snage Uredbe (EU) br. 1381/2013 Europskog parlamenta i Vijeća i Uredbe Vijeća (EU) br. 390/2014³,
- uzimajući u obzir Opću deklaraciju o ljudskim pravima,

¹ SL L 433 I , 22.12.2020., str. 1.

² SL L 231, 30.6.2021., str. 159.

³ SL L 156, 5.5.2021., str. 1.

- uzimajući u obzir instrumente UN-a za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda te preporuke i izvješća u okviru Univerzalnog periodičnog pregleda UN-a, kao i sudsku praksu ugovornih tijela UN-a i posebne postupke Vijeća za ljudska prava,
- uzimajući u obzir Europsku konvenciju o ljudskim pravima, Europsku socijalnu povelju, sudsku praksu Europskog suda za ljudska prava i Europskog odbora za socijalna prava te konvencije, preporuke, rezolucije, mišljenja i izvješća Parlamentarne skupštine, Odbora ministara, povjerenika za ljudska prava, Europske komisije za borbu protiv rasizma i netolerancije, Upravnog odbora za borbu protiv diskriminacije, promicanje različitosti i uključivosti, Venecijanske komisije i drugih tijela Vijeća Europe,
- uzimajući u obzir Memorandum o razumijevanju između Vijeća Europe i Europske unije od 23. svibnja 2007. i Zaključke Vijeća od 30. siječnja 2023. o prioritetima EU-a za suradnju s Vijećem Europe u razdoblju od 2023. do 2024.,
- uzimajući u obzir Komisijin obrazloženi Prijedlog odluke Vijeća od 20. prosinca 2017. o utvrđivanju da postoji očita opasnost da Republika Poljska teško prekrši vladavinu prava (COM(2017)0835), donesen u skladu člankom 7. stavkom 1. UEU-a,
- uzimajući u obzir izvješća Agencije Europske unije za temeljna prava (FRA), i to izvješće od 19. srpnja 2022. naslovljeno „Civilno društvo u Europi: još uvijek je pod pritiskom”, od 8. lipnja 2022. naslovljeno „Izvješće o temeljnim pravima iz 2022.”, od 19. kolovoza 2022. naslovljeno „Zaštita prostora za građansko djelovanje u EU-u” te od 3. studenoga 2022. naslovljeno „Antisemitizam – pregled antisemitskih incidenata zabilježenih u Europskoj uniji 2011. – 2021.” kao i njezina druga izvješća, podatke i alate, posebno Informacijski sustav Europske unije za temeljna prava (EFRIS),
- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 25. listopada 2016. s preporukama Komisiji o uspostavi mehanizma EU-a za demokraciju, vladavinu prava i temeljna prava⁴,
- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 1. ožujka 2018. o odluci Komisije o aktiviranju članka 7. stavka 1. UEU-a u pogledu situacije u Poljskoj⁵,
- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 19. travnja 2018. o potrebi za uspostavom instrumenta europskih vrijednosti za podršku organizacijama civilnog društva koje promiču temeljne vrijednosti u Europskoj uniji na lokalnoj i nacionalnoj razini⁶,
- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 12. rujna 2018. o prijedlogu kojim se Vijeće poziva da, u skladu s člankom 7. stavkom 1. Ugovora o Europskoj uniji, utvrdi da postoji očita opasnost da Mađarska teško prekrši vrijednosti na kojima se temelji Europska unija⁷,

⁴ SL C 215, 19.6.2018., str. 162.

⁵ SL C 129, 5.4.2019., str. 13.

⁶ SL C 390, 18.11.2019., str. 117.

⁷ SL C 433, 23.12.2019., str. 66.

- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 13. studenoga 2018. o minimalnim standardima za manjine u EU-u⁸,
- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 14. studenoga 2018. o potrebi za sveobuhvatnim mehanizmom EU-a za zaštitu demokracije, vladavine prava i temeljnih prava⁹,
- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 7. listopada 2020. o uspostavi mehanizma EU-a za demokraciju, vladavinu prava i temeljna prava¹⁰,
- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 13. studenoga 2020. o utjecaju mjera donesenih uslijed pandemije bolesti COVID-19 na demokraciju, vladavinu prava i temeljna prava¹¹,
- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 17. prosinca 2020. o građanskoj inicijativi „Paket mjera za zaštitu manjina – milijun potpisa za raznolikost u Europi” („Minority SafePack“)¹²,
- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 10. lipnja 2021. o stanju vladavine prava u Europskoj uniji i primjeni Uredbe (EU, Euratom) 2020/2092 o uvjetovanosti¹³,
- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 24. lipnja 2021. o Izvješću Komisije o vladavini prava za 2020.¹⁴,
- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 8. srpnja 2021. o izradi smjernica za primjenu općeg režima uvjetovanosti za zaštitu proračuna Unije¹⁵,
- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 16. rujna 2021. s preporukama Komisiji o utvrđivanju rodno uvjetovanog nasilja kao novog područja kriminaliteta u članku 83. stavku 1. UFEU-a¹⁶,
- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 11. studenoga 2021. o jačanju demokracije te slobode i pluralizma medija u EU-u: neprikladna upotreba mjera građanskog i kaznenog prava za ušutkavanje novinara, nevladinih organizacija i civilnog društva¹⁷,
- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 15. prosinca 2021. o evaluaciji preventivnih mjera za izbjegavanje korupcije, nepravilne potrošnje i zlouporabe sredstava EU-a i nacionalnih sredstava u slučaju kriznih fondova i rashodovnih područja povezanih s krizom¹⁸,

⁸ SL C 363, 28.10.2020., str. 13.

⁹ SL C 363, 28.10.2020., str. 45.

¹⁰ SL C 395, 29.9.2021., str. 2.

¹¹ SL C 415, 13.10.2021., str. 36.

¹² SL C 445, 29.10.2021., str. 70.

¹³ SL C 67, 8.2.2022., str. 86.

¹⁴ SL C 81, 18.2.2022., str. 27.

¹⁵ SL C 99, 1.3.2022., str. 146.

¹⁶ SL C 117, 11.3.2022., str. 88.

¹⁷ SL C 205, 20.5.2022., str. 2.

¹⁸ SL C 251, 30.6.2022., str. 48.

- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 8. ožujka 2022. o smanjenju prostora za djelovanje civilnog društva u Europi¹⁹,
- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 10. ožujka 2022. o vladavini prava i posljedicama presude Suda Europske unije²⁰,
- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 19. svibnja 2022. o Izvješću Komisije o vladavini prava za 2021.²¹,
- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 9 lipnja 2022. o vladavini prava i potencijalnom odobrenju poljskog nacionalnog plana za oporavak (Mehanizam za oporavak i otpornost)²²,
- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 15. rujna 2022. o stanju temeljnih prava u Europskoj uniji tijekom 2020. i 2021.²³,
- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 20. listopada 2022. o vladavini prava na Malti, pet godina nakon ubojstva Daphne Caruane Galizije²⁴,
- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju o rastućem broju zločina iz mržnje protiv LGBTIQ+ osoba diljem Europe u svjetlu nedavnog homofobnog ubojstva u Slovačkoj²⁵,
- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 10. studenoga 2022. o rasnoj pravdi, nediskriminaciji i borbi protiv rasizma u EU-u²⁶,
- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 24. studenoga 2022. o procjeni poštovanja uvjeta vladavine prava u Mađarskoj u skladu s Uredbom o uvjetovanosti i trenutačnu situaciju u pogledu mađarskog plana za oporavak i otpornost²⁷,
- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 30. ožujka 2023. o Izvješću o vladavini prava za 2022. – Stanje vladavine prava u Europskoj uniji²⁸,
- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 1. lipnja 2023. o povredama vladavine prava i temeljnih prava u Mađarskoj i zamrznutim sredstvima EU-a²⁹,
- uzimajući u obzir svoju Preporuku Vijeću i Komisiji od 15. lipnja 2023. nakon ispitivanja navodnih kršenja i nepravilnosti pri primjeni prava Unije u pogledu uporabe Pegasusa i jednakovrijednog špijunskog softvera za nadzor³⁰ i Izvješće od

¹⁹ SL C 347, 9.9.2022., str. 2.

²⁰ SL C 347, 9.9.2022., str. 168.

²¹ SL C 479, 16.12.2022., str. 18.

²² SL C 493, 27.12.2022., str. 108.

²³ SL C 125, 5.4.2023., str. 80.

²⁴ SL C 149, 28.4.2023., str. 15.

²⁵ SL C 149, 28.4.2023., str. 22.

²⁶ SL C 161, 5.5.2023., str. 10.

²⁷ SL C 167, 11.5.2023., str. 74.

²⁸ SL C 341, 27.9.2023., str. 2.

²⁹ SL C, C/2023/1223, 21.12.2023.

³⁰ SL C, C/2024/494, 23.1.2024.

22. lipnja 2023. Istražnog odbora za ispitivanje uporabe Pegasusa i jednakovrijednog špijunskog softvera za nadzor,

- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 11. srpnja 2023. o izbornom pravu, istražnom odboru i vladavini prava u Poljskoj³¹,
 - uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 19. listopada 2023. o vladavini prava na Malti: šest godina nakon ubojstva Daphne Caruane Galizije i potreba za zaštitom novinara³²,
 - uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 18. siječnja 2024. o stanju temeljnih prava u Europskoj uniji tijekom 2022. i 2023.³³,
 - uzimajući u obzir Rezoluciju 2262 (2019) Parlamentarne skupštine Vijeća Europe (PACE) o promicanju prava pripadnika nacionalnih manjina,
 - uzimajući u obzir preporuke i izvješća Ureda za demokratske institucije i ljudska prava, Visokog povjerenika za nacionalne manjine, Predstavnika za slobodu medija i drugih tijela Organizacije za europsku sigurnost i suradnju u Europi (OESSION), suradnju između EU-a i OESSION-a u pogledu demokratizacije, izgradnje institucija i ljudskih prava te godišnje izvješće OESSION-a o zločinima iz mržnje u kojem su se države sudionice obvezale na donošenje zakonodavstva kojim se predviđaju kazne kojima se uzima u obzir težina zločina iz mržnje, poduzimanje mjera za rješavanje problema nedovoljnog prijavljivanja te uvođenje ili daljnji razvoj aktivnosti izgradnje kapaciteta za policijske službenike, tijela kaznenog progona i pravosudne službenike radi sprečavanja, istrage i kaznenog progona zločina iz mržnje,
 - uzimajući u obzir izvješće svojeg istražnog odbora PEGA te rezoluciju i preporuke odbora PEGA³⁴,
 - uzimajući u obzir izvješća s povratnim informacijama, izvješća o misijama, pisana pitanja i odgovore Skupine za praćenje demokracije, vladavine prava i temeljnih prava (DRFMG)³⁵,
 - uzimajući u obzir članak 54. Poslovnika,
 - uzimajući u obzir mišljenje Odbora za pravna pitanja,
 - uzimajući u obzir izvješće Odbora za građanske slobode, pravosuđe i unutarnje poslove (A9-0025/2024),
- A. budući da se, u skladu s člankom 2 UEU-a, Unija temelji na zajedničkim vrijednostima poštovanja ljudskog dostojanstva, slobode, demokracije, ravnopravnosti, vladavine prava i poštovanja ljudskih prava, uključujući prava pripadnika manjina, a te su vrijednosti zajedničke državama članicama EU-a i zemlje kandidatkinje ih u okviru

³¹ Usvojeni tekstovi, P9_TA(2023)0268.

³² Usvojeni tekstovi, P9_TA(2023)0374.

³³ Usvojeni tekstovi, P9_TA(2024)0050.

³⁴ Usvojeni tekstovi, P9_TA(2023)0244.

³⁵ Za sve aktivnosti praćenja DRFMG-a vidjeti: <https://www.europarl.europa.eu/committees/en/libe-democracy-rule-of-law-and-fundament/product-details/20190103CDT02662>.

kriterija iz Kopenhagena moraju poštovati ako žele pristupiti Uniji i ne mogu ih samo zanemariti ili drugačije protumačiti nakon pristupanja; budući da su demokracija, vladavina prava i temeljna prava vrijednosti koje se međusobno nadopunjaju i čije ugrožavanje može predstavljati sustavnu prijetnju za Uniju te prava i slobode njezinih građana; budući da je poštovanje vladavine prava obvezujuće za Uniju u cijelini i za njezine države članice na svim razinama upravljanja, uključujući podnacionalna tijela;

- B. budući da je na Konferenciji o budućnosti Europe jasno izražena želja da EU sustavno poštuje vladavinu prava u svim državama članicama, da zaštitи temeljna prava građana i zadrži vjerodostojnost EU-a pri promicanju njegovih vrijednosti unutar EU-a i u inozemstvu;
- C. budući da načelo lojalne suradnje utvrđeno u članku 4. stavku 3. UEU-a obvezuje Uniju i države članice da si međusobno pomažu u izvršavanju obveza koje proizlaze iz Ugovorâ uz puno uzajamno poštovanje te obvezuje države članice da poduzmu sve odgovarajuće mјere, opće ili posebne, kako bi osigurale ispunjavanje obveza koje proizlaze iz Ugovorâ ili iz akata institucija Unije;
- D. budući da je potrebno ojačati i pojednostavni postojiće mehanizme i razviti jedinstveni sveobuhvatni mehanizam EU-a za učinkovitu zaštitu demokracije, vladavine prava i temeljnih prava te osigurati da se vrijednosti utvrđene u članku 2. UEU-a poštuju u cijeloj Uniji i promiču u zemljama kandidatkinjama kako bi se u državama članicama spriječilo donošenje nacionalnog zakonodavstva koje je protivno zaštititi iz članka 2. UEU-a;
- E. budući da se Parlament u više navrata u svojim rezolucijama bavio stanjem vladavine prava u Bugarskoj, Mađarskoj, Malti, Poljskoj, Rumunjskoj, Sloveniji i Slovačkoj; budući da je Skupina za praćenje demokracije, vladavine prava i temeljnih prava (DRFMG) Odbora Parlamenta za građanske slobode, pravosuđe i unutarnje poslove također pratila određena pitanja u Belgiji, Bugarskoj, Češkoj, Francuskoj, Grčkoj, Malti, Poljskoj, Slovačkoj, Sloveniji i Španjolskoj;
- F. budući da je Komisija predložila osnivanje međuinstitucijske „kontaktne skupine” za vladavinu prava; budući da je Parlament prihvatio taj prijedlog i predložio Komisiji i Vijeću uspostavu „međuinstitucijskog pilot-projekta o demokraciji, vladavini prava i temeljnim pravima”; budući da je predsjedništvo Vijeća odgovorilo da bi to moglo razmotriti nakon što provede evaluaciju svojeg dijaloga o vladavini prava i da je Komisija ponovno istaknula svoju otvorenost za raspravu o neformalnoj kontaktnoj skupini za vladavinu prava;
- G. budući da vlade nekih država članica nažalost nisu sudjelovale u razmjeni gledišta u okviru Skupine za praćenje demokracije, vladavine prava i temeljnih prava te nisu odgovorile na njezina pisana pitanja niti se sastale s njezinim članovima tijekom službenih putovanja u državama članicama; budući da su se druge države članice, međutim, stavile na raspolaganje za sastanke, pitanja i službena putovanja Skupine za praćenje demokracije, vladavine prava i temeljnih prava, kao dio njihove zajedničke odgovornosti za zaštitu vrijednosti Unije;

Pravosudni i tužiteljski sustavi

- ponavlja da je neovisno pravosuđe okosnica vladavine prava jer je ono preduvjet za djelotvornu zaštitu u slučaju uskraćivanja ili kršenja zakona, prava i sloboda ili demokratskih načela; ističe da je neovisno i učinkovito pravosuđe ključno ne samo za održavanje vladavine prava i demokracije u državama članicama i u Uniji, već i za provedbu prava EU-a s obzirom na to da se Komisija oslanja na nacionalna pravosudna tijela za provedbu prava EU-a; izražava važnost uzajamnog povjerenja, istodobno naglašavajući da Komisija ne može zanemariti nedostatke nacionalnih pravosudnih tijela u nekim državama članicama niti prepostaviti da su sva ta tijela u mogućnosti pružiti učinkovitu pravnu zaštitu; sa zabrinutošću napominje da, iako neki pravosudni sustavi izgledaju stabilno i zadovoljavajuće na papiru, u nekim slučajevima nisu imuni na zarobljavanje države, političko uplitanje ili nepotizam; svjestan je činjenice da je to teško otkriti jednostavnom procjenom formalnih struktura; stoga potiče Komisiju da proveđe kvalitativniju analizu, uključujući kontekstualne elemente, posebno o dugoročnoj provedbi;
- napominje da Komisija nalazi velike razlike među državama članicama EU-a u pogledu neovisnosti pravosuđa i zaštitnih mjera; primjećuje da se u izvješću navodi niz pozitivnih inicijativa i aktualnih događaja u pogledu sudbenih vijeća, osobito u Luksemburgu, Nizozemskoj, Portugalu, Italiji, Švedskoj, Finskoj i Mađarskoj³⁶; napominje da Komisija smatra da u Poljskoj, Slovačkoj, Bugarskoj, Španjolskoj i Cipru još uvijek treba riješiti dvojbe u pogledu sudbenih vijeća; sa zabrinutošću ističe da se stegovni postupci mogu koristiti kao sredstvo za ograničavanje neovisnosti pravosuđa, kao što je slučaj u Poljskoj i Bugarskoj; napominje da je Komisija konačno pokrenula postupak protiv Poljske pred Sudom Europske unije (Sud EU-a) zbog povrede prava EU-a koju je počinio poljski Ustavni sud;
- napominje da Komisija smatra da, iako su određene države članice, uključujući Finsku, Austriju, Sloveniju, Cipar, Švedsku i Mađarsku poduzele ili najavile inicijative za poboljšanje postupaka imenovanja sudaca i funkciranja sudova više razine, i dalje postoje izazovi u pogledu imenovanja sudaca viših sudova u Malti, Grčkoj, Litvi, Latviji i Irskoj; ističe da Komisija smatra da u Poljskoj i dalje postoje ozbiljne zabrinutosti u pogledu prethodno imenovanih sudaca Vrhovnog suda, uključujući njegova prvog predsjednika, te u pogledu kontinuiranog neprovođenja prethodne odluke Suda Europske unije o imenovanju sudaca u Vijeće za izvanrednu kontrolu; napominje da Komisija smatra da u Slovačkoj kazneno djelo zlouporabe prava predviđeno za suce u vezi s njihovim sudskim odlukama i dalje izaziva zabrinutost jer ima negativan psihološki učinak na suce i opterećuje istražna tijela; ističe da u Mađarskoj i dalje postoji ozbiljna zabrinutost u pogledu neovisnosti pravosuđa, što je u suprotnosti s glavnim ključnim etapama Komisije, uključujući postojanost prepreka za upućivanje prethodnih pitanja, probleme s dodjelom predmeta na Vrhovnom sudu (Kúriji) i manjkav sustav imenovanja predsjednika Vrhovnog suda (Kúrije);
- ističe da bi pravosuđu trebalo dodijeliti dostatna sredstva kako bi bilo istinski dostupno i sposobno građanima pružiti djelotvornu pravnu zaštitu; napominje da Komisija smatra da povećana sredstva za pravosuđe i druge mjere koje su poduzele Malta, Cipar i Grčka još nisu doveli do smanjenja trajanja postupaka te da broj neriješenih predmeta i dalje predstavlja ozbiljan izazov; u Hrvatskoj, Italiji i Portugalu poduzeti su određeni koraci u

³⁶ Mađarski helsinski odbor, Temeljni nedostaci mađarske reforme pravosuđa, 31. listopada 2023.

pravom smjeru, ali učinkovitost reformi tek treba utvrditi; napominje da je Komisija zatražila od Njemačke da osigura dosta sredstva za pravosudni sustav, među ostalim u pogledu iznosa sudačkih naknada, uzimajući u obzir europske standarde o sredstvima i naknadama za pravosudni sustav; poziva Njemačku da nastavi s uspješnim „Paktom za vladavinu prava” i da osigura dosta sredstva za pravosudni sustav povećanjem broja sudaca kako bi se ojačao savezni pravosudni sustav; uviđa da Komisija smatra da je vidljiv određeni napredak u provedbi preporuke o učinkovitosti pravosudnog sustava iz Izvješća o vladavini prava za 2022., uključujući u Malti i Španjolskoj;

5. pozdravlja financiranje putem programa Pravosuđe za potporu pravosudnoj suradnji u građanskim i kaznenim stvarima te za doprinos dalnjem razvoju europskog pravosuđa;
6. smatra da bi, kako bi građani imali učinkovit pristup pravosuđu, države članice trebale činiti više kako bi pružile besplatnu ili cjenovno pristupačnu pravnu pomoć, osobito osobama koje si same ne mogu priuštiti takvu pomoć, te kako bi dodatno olakšale pristup odvjetniku; napominje da Komisija smatra da se u Španjolskoj, Francuskoj, Finskoj, Bugarskoj, Malti i Litvi radi na rješavanju problema povezanih s pristupom pravosuđu i pravnoj pomoći, dok problemi i dalje postoje u Irskoj, Danskoj, Luksemburgu i Mađarskoj; također napominje da Komisija smatra da su mjere za osiguravanje prava na pristup odvjetniku u tijeku u nekoliko država članica, uključujući Španjolsku, Francusku, Finsku, Bugarsku i Maltu, dok u drugim državama članicama, kao što su Litva, Irska, Danska, Luksemburg i Mađarska, poboljšanja još nisu ostvarena; u tom kontekstu poziva Komisiju da u sljedeće izvješće o vladavini prava uključi ocjene primjene pravne stečevine EU-a o pravnoj pomoći u građanskim i kaznenim stvarima, kao što je Direktiva Vijeća 2002/8/EZ³⁷ od 27. siječnja 2003. o unapređenju pristupa pravosuđu u prekograničnim sporovima utvrđivanjem minimalnih zajedničkih pravila o pravnoj pomoći u takvim sporovima, s obzirom na to da je iz sudske prakse Suda EU-a vidljivo da još uvijek postoje nedoumice o njezinu tumačenju;
7. naglašava važnost uloge sudbenih vijeća u očuvanju neovisnosti pravosuđa; smatra nužnom procjenu reformi čije je donošenje u tijeku u nekoliko država članica te potiče prilagodbu sastava i funkciranja tih tijela u skladu sa standardima koje su utvrdili Europska komisija i Vijeće Europe, a koje je odobrio Sud Europske unije;
8. ističe da je državno odvjetništvo ključan element koji sudstvu omogućuje borbu protiv kriminala i korupcije; naglašava važnost jamčenja autonomije i odgovornosti državnog odvjetništva; naglašava potrebu za uspostavom zaštitnih mjera koje bi pridonijele očuvanju autonomije i odgovornosti državnog odvjetništva te također osigurale da nema neprimjerenog političkog pritiska nad njim, posebno pritiska vlade;
9. poziva sve države članice da donesu kodeks ponašanja za suce, u skladu s preporukama Skupine država protiv korupcije (GRECO) i uzimajući u obzir da se takvi kodeksi primjenjuju na Europskom sudu za ljudska prava (ESLJP) i Sudu Europske unije, da uspostave neovisne mehanizme za istraživanje navodnih kršenja kodeksa ponašanja i drugih zakona, da poboljšaju objavljivanje i transparentnost sukoba interesa i darova koje je primilo pravosuđe, da rješe pitanje rotirajućih vrata i zatraže od sudaca da javno objasne svoje odluke o izuzeću;

³⁷ SL L 26, 25.10.2003., str. 41.

10. izražava zabrinutost zbog osjetnih kadrovskih promjena i najave znatnih ustrojstvenih i organizacijskih promjena u slovačkoj policiji i drugim neovisnim demokratskim institucijama, uključujući za istražitelje koji rade u slovačkoj Nacionalnoj agenciji za borbu protiv kriminala (NAKA) na teškim kaznenim slučajevima i slučajevima korupcije na visokoj razini, zbog čega se postavlja pitanje o motivima tih promjena; izražava duboku zabrinutost zbog toga što se slovačka vlada neopravdano služi ubrzanim zakonodavnim postupkom, posebno u pogledu predloženih izmjena kaznenog zakona i raspuštanja Ureda posebnog tužitelja, čime se ugrožava integritet sudske postupaka, potkopava borba EU-a protiv prijevara i dovodi u pitanje zaštita finansijskih interesa EU-a i prirode u Slovačkoj; poziva slovačku vladu da preispita uvođenje tih izmjena s obzirom na njihove moguće posljedice za vladavinu prava, finansijske interese Unije kao i okvir EU-a za borbu protiv korupcije; podsjeća da svaka reforma kaznenog sustava mora također obuhvaćati dostaone i zadovoljavajuće zaštitne mјere kako bi se osigurao kontinuitet i djelotvornost novih i aktualnih kaznenih postupaka, posebno u vezi s korupcijom na visokoj razini, te kako bi se zajamčila neovisnost pravosuđa i autonomija tužiteljstva u skladu s Komisijinim preporukama u nizu izvješća o vladavini prava; izražava zabrinutost zbog toga što će preraspodjela predmeta na kojima radi Ured posebnog tužitelja dovesti do znatnih kašnjenja te da bi neki predmeti mogli otici u zastaru;
11. prima na znanje radnje španjolske vlade povezane s njezinim nedavnim preuzimanjem dužnosti, uključujući buduće usvajanje zakona o amnestiji; prima na znanje pitanja, mišljenja i bojazni koje su izrazili razni dionici kao odgovor na taj razvoj događaja, uključujući udruženja sudaca, javne tužitelje, odvjetnike, akademike, civilno društvo i širu javnost; napominje da je Komisija također uputila dopis španjolskoj vladu kako bi zatražila objašnjenja; ističe da je za to potrebna neovisna procjena; u tom pogledu poziva španjolsku vladu da europskim institucijama osigura potpunu transparentnost u pogledu tog zakona o amnestiji i napominje da je španjolski Senat zatražio mišljenje Venecijanske komisije o njegovoj ustavnosti i usklađenosti s europskim pravilima i standardima; također žali zbog dugotrajnog blokiranja Sudbenog vijeća, o čemu je Komisija u svojem izvješću o vladavini prava dala posebne preporuke španjolskim vlastima;

Korupcija

12. ponavlja da je korupcija ozbiljna prijetnja vladavini prava i ozbiljno narušava povjerenje u demokraciju i jednakost pred zakonom; poziva države članice i Komisiju da povećaju napore za iskorjenjivanje korupcije;
13. ističe da istraživanja Eurobarometra o korupciji iz 2022. pokazuju da je korupcija i dalje ozbiljan problem za građane i poduzeća u EU-u, pri čemu velik udio europskih građana vjeruje da je korupcija u njihovoј zemlji raširena (68 %) i da se razina korupcije povećala (41 %); cijeni činjenicu da sve države članice sada imaju uspostavljene strategije za borbu protiv korupcije koje se redovito ocjenjuju i preispituju; podsjeća da je potreban ne samo čvrst pravni okvir nego i učinkovita provedba kako bi se iskorijenile koruptivne prakse te da su za sprečavanje takvih praksi potrebni i transparentni i odgovorni okviri za upravljanje i integritet;

14. žali zbog toga što se, unatoč tome što su sve države članice uspostavile antikorupcijske strategije, percepcija korupcije znatno razlikuje diljem EU-a, pri čemu su Danska, Finska, Švedska i Nizozemska među najmanje korumpiranim, dok su percipirane razine korupcije u Bugarskoj, Malti, Mađarskoj, Grčkoj i Sloveniji zabrinjavajuće²⁹; također sa zabrinutošću napominje da Komisija smatra da neke države članice, kao što su Bugarska, Malta, Mađarska, Grčka i Slovenija, tek trebaju ostvariti dobre rezultate u istragama i kaznenom progona slučajeva korupcije na visokoj razini koji dovode do pravomoćnih presuda koje imaju odvraćajući učinak; napominje da je GRECO nedavno objavio izvješće o Cipru, u kojem je istaknuo nedostatak stvarne učinkovitosti antikorupcijskog zakonodavstva i istaknuo specifične rizike u tijelima kaznenog progona³⁸;
15. ističe da bi dužnosnici, političari, izabrani predstavnici i vođe vlada država članica i EU-a trebali biti uzor i suzdržavati se od svih koruptivnih praksi te da ne bi trebalo biti uplitanja vlade ili političkog uplitanja u istrage korupcije; poziva Skupinu za praćenje demokracije, vladavine prava i temeljnih prava da poduzme daljnje korake na osnovi rezolucija Parlamenta o vladavini prava kako bi pomogla u borbi protiv nekažnjavanja korupcije; ističe da dužnosnici, političari, izabrani predstavnici i vođe EU-a također mogu biti uključeni u korupciju, što je pokazao Katargate; stoga ponavlja svoj zahtjev da se godišnjim izvješćem obuhvate i institucije EU-a; ponovno poziva Komisiju da što prije dovrši pregovore o punopravnom članstvu EU-a u GRECO-u;
16. naglašava da bi se građani i poduzeća trebali osjećati sigurnima da mogu prijaviti slučajeve korupcije, osobito „zviždanjem”; napominje da Komisija smatra da u cijelom EU-u i dalje postoje velike prepreke za zviždače, iako su neke države članice, kao što su Slovačka, Cipar, Danska i Malta, poduzele mjere kako bi pokušale poboljšati tu situaciju; poziva slovačku vladu da poštije obvezujuća načela iz Direktive EU-a o zviždačima³⁹ i da preispita uvođenje predloženih izmjena u vezi sa zaštitom zviždača u Slovačkoj; izražava posebnu zabrinutost zbog retroaktivnog ukidanja zaštite zviždača, što izaziva pravnu nesigurnost; napominje da je Ured za zaštitu zviždača upozorio Komisiju na te probleme;
17. osuđuje činjenicu da Malta i dalje provodi svoj program stjecanja državljanstva ulaganjem koji predstavlja velik rizik od korupcije i drugih kaznenih djela, posebno s obzirom na korake koje je poduzelo nekoliko drugih država članica kako bi se ukinuli programi za dodjelu državljanstva ulagačima; prima na znanje postupak koji je u tijeku pred Sudom Europske unije koji je Komisija pokrenula protiv Malte zbog njezina programa stjecanja državljanstva ulaganjem i ponovno potvrđuje svoje stjalište da bi Komisija trebala iskoristiti svoje pravo da predloži zakonodavstvo i pokrene zakonodavnu zabranu svih programa stjecanja državljanstva ulaganjem u EU-u;
18. prepoznaje važnu ulogu Ureda europskog javnog tužitelja (EPPO) u zaštiti vladavine prava i borbi protiv korupcije u Uniji te potiče Komisiju da u budućim izvješćima pomno prati razinu suradnje država članica s EPPO-om; poziva države članice koje to još nisu učinile da se pridruže EPPO-u; smatra da bi članstvo u EPPO-u trebalo biti

³⁸ GRECO, peti evaluacijski krug – Sprječavanje korupcije i promicanje integriteta u središnjoj izvršnoj vlasti (najviše izvršne dužnosti) i tijelima kaznenog progona – Izvješće o evaluaciji, Cipar, 2. listopada 2023.

³⁹ Direktiva (EU) 2019/1937 Europskog parlamenta i Vijeća od 23. listopada 2019. o zaštiti osoba koje prijavljuju povrede prava Unije, SL L 305, 26.11.2019., str. 17.

preduvjet za primanje sredstava EU-a; ponavlja svoj poziv na proširenje mandata EPPO-a;

19. smatra da europska tijela, kao što su Europol, Eurojust, Europski revizorski sud, EPPO i Europski ured za borbu protiv prijevara (OLAF) trebali bi poboljšati svoju suradnju kako bi se spriječila korupcija u državama članicama EU-a i europskim institucijama; u tom kontekstu također poziva na osnivanje učinkovitog etičkog tijela EU-a;
20. napominje da u korupciji mogu sudjelovati nacionalna tijela, uključujući pravosudna i policijska tijela, odnosno upravo ona tijela koja se trebaju boriti protiv korupcije; u tom je pogledu i dalje zabrinut zbog sporog i ograničenog napretka u suzbijanju kulture nekažnjavanja na najvišoj razini u Malti, koja je utvrđena neovisnom javnom istragom o ubojstvu Daphne Caruane Galizije; smatra da tijela EU-a, kao što je Europol, imaju važnu ulogu u istraživanju korupcije i prikupljanju dokaza, ali da uvjet nacionalnog odobrenja angažmana Europolu predstavlja prepreku; poziva na jačanje mandata Europolu kako bi mu se omogućilo da istražuje prethodno opisane vrste korupcije; naglašava važnost jamčenja nadzora nad Europolom na razini EU-a, jačanja neovisnih mehanizama odgovornosti, tijela i agencija EU-a te poboljšanja demokratskog nadzora nad aktivnostima Europolu, među ostalim od strane Zajedničke skupine za parlamentarni nadzor, uključujući sustavnu procjenu svih aktivnosti agencije i poštovanje njezina mandata, kao i dužnost postupanja po preporukama koje je Parlament izdao toj agenciji;
21. pozdravlja prijedloge Komisije za borbu protiv korupcije koji su odgovor na pozive Parlamenta da se pojača borba protiv korupcije; prima na znanje da Komisija namjerava u sve aspekte oblikovanja politika i programa EU-a uključiti sprečavanje korupcije te aktivno podupirati napore država članica da uspostave snažne antikorupcijske politike i zakonodavstvo; pozdravlja spremnost na rješavanje prekogranične dimenzije korupcije kriminalizacijom kaznenih djela korupcije i usklađivanjem kazni diljem EU-a;
22. naglašava da su korupcija i pranje novca neraskidivo povezani i da je pranje novca jedan od najvažnijih čimbenika koji omogućuju nezakonite aktivnosti organiziranog kriminala, a time i napada na vladavinu prava kojim kriminalci prenose imovinsku korist ostvarenu kaznenim djelom u zakonito gospodarstvo; svjestan je da prijevara na štetu proračuna EU-a također mogu prethoditi pranju novca; ponovno potvrđuje svoje čvrsto uvjerenje da se samo jačanjem strukture EU-a za borbu protiv prijevara i povećanjem transparentnosti europskih institucija može djelotvorno i učinkovito provoditi i jačati zaštita finansijskih interesa EU-a, nadilazeći ograničenja svojstvena nacionalnim sustavima koji nisu dovoljni za suzbijanje sve većih transnacionalnih napada na finansijske interese Unije;

Neovisna tijela

23. ističe da sustav provjere i ravnoteže može funkcionirati samo kada ustavni sudovi, pravobranitelji, nacionalne institucije za ljudska prava, revizorska poduzeća, tijela za ravnopravnost i sva druga neovisna tijela mogu funkcionirati i imaju dovoljno široke mandate, neovisnost, integritet i odgovarajuća finansijska sredstva;
24. napominje da Komisija smatra da se stanje u pogledu pravobranitelja, nacionalnih institucija za zaštitu ljudskih prava, tijela za ravnopravnost i drugih neovisnih tijela

znatno razlikuje među državama članicama, uz određena kretanja u pravom smjeru u Cipru, Slovačkoj, Luksemburgu, Portugalu, Sloveniji i Poljskoj, pri čemu izazovi i dalje postoje u Litvi, Mađarskoj i Hrvatskoj, dok u Italiji, Češkoj, Malti i Rumunjskoj još uvijek nisu osnovane nacionalne institucije za ljudska prava u skladu s Pariškim načelima UN-a, dok se u Bugarskoj, Španjolskoj i Austriji kasni s imenovanjima u razna neovisna tijela, a Poljska ugrožava učinkovito funkcioniranje Vrhovnog ureda za reviziju; s velikom zabrinutošću prima na znanje nedavni razvoj događaja u Grčkoj, gdje su neovisna tijela kao što su Grčko tijelo za sigurnost i privatnost komunikacija (ADAE) i grčko tijelo za zaštitu podataka pod sve većim pritiskom zbog svojeg rada u vezi s nezakonitom uporabom špijunskog softvera, pri čemu je grčki Parlament nedavno žurno zamijenio članove upravnog odbora ADAE-a, navodno zbog predstojeće odluke ADAE-a o izricanju novčane kazne grčkoj obavještajnoj agenciji;

Medijski pluralizam i sloboda medija

25. ističe da bez medijskog pluralizma i slobode medija demokratski život i vladavina prava ne mogu opstati;
26. smatra da je transparentnost vlasništva nad medijima minimalni uvjet za očuvanje medijskog pluralizma; napominje da Komisija smatra da je od izvješća o vladavini prava za 2022. u Grčkoj, Luksemburgu i Švedskoj doneseno novo zakonodavstvo kojim se povećava transparentnost vlasništva nad medijima ili poboljšava javna dostupnost informacija o vlasništvu nad medijima te da je takvo zakonodavstvo ojačano na Cipru; napominje da se u Bugarskoj, Češkoj i Francuskoj još uvijek iščekuje promjena; potiče europske institucije da konačno donesu i provedu pouzdan i ambiciozan Akt o slobodi medija kako bi se osiguralo usklađivanje i transparentnost zakonodavstva o vlasništvu nad medijima na razini EU-a;
27. također napominje da Komisija smatra da su regulatorna tijela za medije nedovoljno zaštićena zaštitnim mjerama protiv neprimjerenog političkog utjecaja, primjerice u Mađarskoj, Sloveniji i Poljskoj, i da vlasti nemaju dovoljno sredstava, osobito u Grčkoj i Rumunjskoj; poziva Komisiju da poduzme sve potrebne mjere kako bi osigurala učinkovitu provedbu članka 30. Direktive o audiovizualnim medijskim uslugama⁴⁰ i utvrdi obvezu donošenja zaštitnih mjera kojima se osigurava neovisnost nacionalnih regulatornih tijela;
28. naglašava važnost uredničke neovisnosti javnih medija i dužnost svih država članica da to poštuju; naglašava potrebu za uspostavom mjera zaštite od unutarnjeg i vanjskog uplitanja; smatra da bi javni mediji trebali biti zaštićeni od političkih pritisaka, uključujući neopravdano otpuštanje, te da bi trebalo uspostaviti zaštitne mjere kako bi se zajamčilo da se uredničke odluke mogu slobodno donositi; napominje da Komisija smatra da su Luksemburg, Slovenija, Njemačka, Estonija, Slovačka i Češka poduzeli inicijative za jačanje pravne zaštite ili proračunskih sredstava za poboljšanje neovisnosti nacionalnih javnih radiotelevizijskih kuća, dok su Cipar, Irska i Švedska također raspravljeni o reformama, a u Rumunjskoj, Malti, Poljskoj i Mađarskoj takve mjere nisu provedene; napominje da je u sklopu najnovijeg alata za praćenje medijskog pluralizma

⁴⁰ Direktiva 2010/13/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 10. ožujka 2010. o koordinaciji određenih odredaba utvrđenih zakonima i drugim propisima u državama članicama o pružanju audiovizualnih medijskih usluga (Direktiva o audiovizualnim medijskim uslugama), SL L 95, 15.4.2010, str. 1.

rizik za uredničku autonomiju i političku neovisnost ocijenjen kao „visok”, a ukupni rizik za medijski pluralizam na Malti ponovno je ocijenjen i promijenjen iz „srednji” u „visok”;

29. sa zabrinutošću prima na znanje planirani preustroj Radiotelevizije Slovačke (RTVS), glavne javne radiotelevizije u toj zemlji; naglašava važnost očuvanja slobodnih i neovisnih medija kao temelja demokratskog društva; žali zbog odluke slovačkog premijera i nekolicine vladinih dužnosnika da prekinu komunikaciju s ključnim medijskim kućama i ističe da to stvara veliku prepreku u pogledu prava javnosti na dobivanje relevantnih informacija od vlade; naglašava da se takvim postupcima ograničavaju sloboda i transparentnost medija te doprinosi širenju manipulativnih dezinformacija u javnom prostoru;
30. poziva Vijeće i Komisiju da osiguraju odgovarajuća finansijska sredstva za neovisno i europsko kvalitetno novinarstvo na nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini;

Zaštita novinara

31. podsjeća da je neovisno novinarstvo neizostavan element demokratske vladavine prava kao dio ključnog sustava provjere i ravnoteže te element javnog nadzora; izražava zabrinutost zbog namjernih pokušaja nekoliko vlada i gospodarskih sila da ušutkaju novinare koji otkrivaju nepravilnosti; naglašava da neopravданo uplitanje i pritisak, strah i autocenzura imaju odvraćajući učinak na ostvarivanje novinarske slobode izražavanja;
32. žali zbog zabrinjavajućih trendova u sigurnosti novinara u nekoliko država članica; napominje da je platforma Vijeća Europe za promicanje zaštite novinarstva i sigurnosti novinara od 2015. zabilježila više od 1600 upozorenja o prijetnjama; žali zbog zastrašivanja novinara tijekom izbornih kampanja, kao što se nedavno dogodilo na izborima u Slovačkoj; žali zbog toga što Malta nije uspjela poboljšati radne uvjete novinara od ubojstva Daphne Caruane Galizije, među ostalim propustom da učinkovito provede preporuke iz izvješća o javnoj istrazi od 29. srpnja 2021.; poziva dužnosnike slovačke vlade da se suzdrže od verbalnih napada na pojedince; naglašava da je dužnost javnih službenika i vladinih dužnosnika služiti svim građanima, posebno u zemlji u čijoj su prošlosti zabilježeni zločini iz mržnje i ubojstva novinara;
33. zabrinut je zbog postojanosti strateških tužbi protiv javnog sudjelovanja u cijeloj Europskoj uniji; poziva države članice da provedu Preporuku Komisije (EU) 2022/758⁴¹ i usvoje nacionalne mjere protiv strateških tužbi protiv javnog sudjelovanja kako bi novinare i borce za ljudska prava uključene u javno sudjelovanje zaštitile od očito neosnovanih ili zlonamjernih sudske postupaka; napominje da se to može učiniti ukidanjem zatvorskih kazni u slučajevima klevete, dekriminalizacijom klevete i davanjem prednosti građanskim ili upravnim postupcima; pozdravlja politički dogovor suzakonodavaca EU-a o direktivi protiv strateških tužbi protiv javnog sudjelovanja⁴²;

⁴¹ Preporuka Komisije (EU) 2022/758 od 27. travnja 2022. o zaštiti novinara i boraca za ljudska prava uključenih u javno sudjelovanje od očito neosnovanih ili zlonamjernih sudske postupaka („strateške tužbe protiv javnog sudjelovanja”), SL L 138, 17.5.2022., str. 30.

⁴² Prijedlog Direktive Europskog parlamenta i Vijeća o zaštiti osoba uključenih u javno sudjelovanje od očito neosnovanih ili zlonamjernih sudske postupaka („strateške tužbe protiv javnog sudjelovanja”),

poziva Komisiju da ispita mogućnost predlaganja dodatnog zakonodavstva kojim bi se obuhvatili svi slučajevi strateških tužbi protiv javnog sudjelovanja, uključujući domaće slučajeve; žali zbog toga što, unatoč dvojbama koje su istaknule razne međunarodne organizacije, predložene odredbe protiv strateških tužbi protiv javnog sudjelovanja koje je predložila Malta nisu dovoljne za zaštitu rada novinara⁴³; ponovno poziva određene malteške političare, uključujući bivšeg malteškog premijera, da povuku tužbe za klevetu koje su naslijedili nasljednici Daphne Caruane Galizije i koje su još u tijeku nekoliko godina nakon njezina ubojstva;

34. poziva grčku vladu da riješi ozbiljne izazove utvrđene u okviru Brzog odgovora za zaštitu slobode medija (MFRR), saveza koji prati kršenja slobode tiska i medija te reagira na njih, posebno u vezi s proizvoljnim nadzorom, nekažnjavanjem ili zločinima protiv novinara, strateškim tužbama protiv javnog sudjelovanja, neovisnošću medija i pluralizmom⁴⁴; s velikom zabrinutošću prima na znanje nedavno pritvaranje izvjestitelja od strane francuskih vlasti u svrhu otkrivanja njezinih izvora, kao i nezakonito prisluškivanje nizozemskog novinara koji radi za „De Correspondent“;
35. oštro osuđuje izostanak vidljivih rezultata u istrazi ubojstva Giorgosa Karaivaza; napominje da su dvojica navodnih ubojica uhićeni više od dvije godine nakon ubojstva na temelju dokaza za koje se čini da su cijelo vrijeme bili dostupni policiji; smatra da naručitelj ubojstva još uvijek nije identificiran; napominje da je Karaivaz, kao i Daphne Caruana Galizia i Ján Kuciak, istraživao korupciju i kriminal te da je možda stekao neprijatelje na visokim položajima, uključujući u političkim krugovima; ističe da osumnjičeni naručitelj ubojstva Daphne Caruane Galizije još uvijek nije osuđen niti su vlasti na odgovarajući način riješile sve slučajeve korupcije i zločina koje je istraživala;
36. osuđuje nezakonit nadzor novinara, posebno špijunskim softverom; zaprepašten je zbog toga što je Komisija odbila provesti sve preporuke Posebnog istražnog odbora za ispitivanje uporabe Pegasusa i smatra da je to propust; ponavlja svoj poziv Komisiji da ocijeni ispunjavanje posebnih uvjeta za Cipar, Grčku, Mađarsku, Poljsku i Španjolsku utvrđenih u Preporuci, za što je rok bio 30. studenoga 2023.; ističe da ni u jednom od mnogih slučajeva zlouporabe špijunskog softvera nad novinarima, aktivistima, političarima, odvjetnicima i drugim političkim metama nije zadovoljena pravda; stoga zaključuje da, suprotno pretpostavci Komisije, mnoga nacionalna tijela nisu voljna ni sposobna riješiti to pitanje, čime se žrtve ostavlja bez djelotvorne pravne zaštite, a demokraciju nezaštićenom; duboko je zabrinut zbog zastrašujućeg učinka koji nekažnjavanje zlouporabe špijunskog softvera ima na novinare i njihove izvore; naglašava da činjenica da nacionalne vlade nezakonito upotrebljavaju špijunki softver izravno i neizravno utječe na integritet donošenja odluka, čime se podriva demokracija Europske unije te ističe hitna potreba za većom transparentnosti i pravnom odgovornosti industrije nadzora;
37. podsjeća da se trgovina špijunskim softverom i njegova uporaba moraju strogo regulirati, da uporaba špijunskog softvera u državama članicama mora biti razmjerna i

COM(2022)0177.

⁴³ Povjerenik Vijeća Europe za ljudska prava, Pismo predsjedniku malteškog doma, 26. rujna 2023.

⁴⁴ Međunarodni institut za medije, *Murdered, surveilled and sued: decisive action needed to protect journalists and salvage press freedom in Greece*, (Ubijeni, praćeni i tuženi: potrebne su odlučne mjere za zaštitu novinara i spašavanje slobode medija u Grčkoj), 27. rujna 2023.

ne smije biti proizvoljna te da nadzor mora biti dopušten samo u unaprijed strogo utvrđenim okolnostima; smatra da su djelotvorni *ex ante* mehanizmi kojima se jamči sudski nadzor ključni za zaštitu osobnih sloboda; ponovno potvrđuje da se individualna prava ne smiju ugroziti dopuštanjem neograničenog pristupa nadzoru; naglašava da je sposobnost sudstva da vrši smislen i djelotvoran *ex post* nadzor u području zahtjeva za nadzor u svrhe nacionalne sigurnosti također važna jer se tako jamči mogućnost osporavanja nerazmjerne uporabe špijunskog softvera od strane vlada;

38. naglašava da je učinak nezakonite uporabe špijunskog softvera mnogo izraženiji u državama članicama u kojima je država preuzeila kontrolu nad tijelima koja bi u pravilu bila zadužena za istragu i pružanje pravne zaštite žrtvama te osiguravanje utvrđivanja odgovornosti i u kojima postoji kriza vladavine prava te je ugrožena neovisnost pravosuđa, u takvim razmjerima da se nije moguće osloniti na nacionalna tijela; stoga poziva Komisiju da u okviru izvješća o vladavini prava uspostavi posebno praćenje i preporuke za pojedine zemlje povezane s nezakonitom uporabom špijunskog softvera u državama članicama, kojim će se procijeniti sposobnost državnih institucija da žrtvama pruže pravnu zaštitu;

Transparentnost i pristup informacijama

39. žali zbog stalnih poteškoća s kojima se mnogi građani, novinari i zastupnici u parlamentu u mnogim državama članicama suočavaju pri dobivanju informacija i pristupu dokumentima; ističe da javna tijela prečesto namjerno ometaju pristup informacijama i dokumentima, primjerice nerazmernim odgađanjem odluka ili davanjem samo prividnog pristupa tako da informacije budu samo djelomično dostupne; napominje da Komisija smatra da je nekoliko država članica poduzelo inicijative za bolju regulaciju pristupa informacijama, kao što su Češka, Litva i Slovačka, dok je nekoliko drugih država, kao Njemačka, Španjolska, Luksemburg, Hrvatska i Mađarska, radilo na poboljšanjima u tom području; napominje, međutim, da neke države članice, kao što su Malta, Austrija i Finska, još uvijek ne rade na rješavanju tog problema; ponavlja svoj poziv malteškoj vladi da povuče svoje žalbe protiv niza zahtjeva za pristup informacijama koje je podnio *The Shift News*;
40. poziva institucije EU-a da postupaju uzorno kad je riječ o pristupu informacijama i dokumentima; u tom pogledu napominje nedavno posebno izvješće Europske ombudsmanice o vremenu koje je Europskoj komisiji potrebno za rješavanje zahtjeva za javni pristup dokumentima, nakon njezine strateške istrage o tom pitanju u kojoj je utvrdila nepravilnosti u postupanju s obzirom na to da Komisija sustavno i znatno kasni u obradi ponovnih zahtjeva⁴⁵; poziva Komisiju da jednom zauvijek riješi taj problem koji se ponavlja;
41. potiče države članice da reguliraju lobiranje uvođenjem obveznih nacionalnih registara transparentnosti za sve političare, članove i dužnosnike vlada, tijela i agencija; potiče političare, vladine dužnosnike i dužnosnike tijela i agencija da objave popis svih svojih sastanaka;

⁴⁵ Europski ombudsman, Posebno izvješće Europskog ombudsmana o [...] strateškoj istrazi o vremenu koje je Europskoj komisiji potrebno za rješavanje zahtjeva za javni pristup dokumentima (OI/2/2022/OAM), 18. rujna 2023.

Gospodarska dimenzija vladavine prava

42. poziva na jačanje načela vladavine prava na unutarnjem tržištu; naglašava da su pouzdane i stabilne strukture vladavine prava glavni oslonci za ulaganje i trgovinu, koji su ključni za konkurentnost, a time i za kapacitet sustava socijalne skrbi i tržište rada u Europskoj uniji; žali zbog mjera država članica u tom području kojima se krši pravo Unije, kao što su određene protekcionističke mjere;
43. zahtijeva da se pojača praćenje gospodarske dimenzije vladavine prava; poziva Komisiju da se više usredotoči na gospodarsku dimenziju i da joj posveti veću pozornost u okviru proširenog opsega izvješća o vladavini prava;
44. podsjeća na svoju osudu prijavljenih sustavnih diskriminirajućih, netransparentnih i nepoštenih praksi protiv poduzeća u određenim sektorima u Mađarskoj i upotrebe sredstava EU-a za obogaćivanje političkih saveznika vlade, što je u suprotnosti s pravilima EU-a o tržišnom natjecanju i javnoj nabavi; duboko je zabrinut zbog sve veće koncentracije poduzeća u rukama oligarha povezanih s trenutačnom vladom, koji su javno iskazali svoju namjeru ulaganja u te ključne sektore, te zbog usmjerenosti na konkurenete tih poduzeća;
45. podsjeća da je, u okviru područja primjene Ugovorâ, svaka diskriminacija na temelju državljanstva zabranjena u skladu s Poveljom o temeljnim pravima te da su sloboda poslovnog nastana, sloboda pružanja usluga i slobodno kretanje kapitala temeljne slobode jedinstvenog tržišta; ističe da se pravilima o jednakom postupanju zabranjuje očita i prikrivena diskriminacija na temelju nacionalnosti ili, u slučaju trgovačkog društva, njegova sjedišta; ističe da je pravilna provedba pravila o tržišnom natjecanju i javnoj nabavi također u interesu mađarskih poduzeća;
46. poziva sve države članice da međunarodnoj zajednici pokažu svoju predanost vladavini prava, da točno i dosljedno provode sve donesene mjere ograničavanja EU-a te da spriječe njihovo izbjegavanje; poziva Komisiju da to pomno prati;

Civilno društvo

47. prepoznaje ključnu ulogu civilnog društva i zdravog prostora za građansko djelovanje u očuvanju i zaštiti vladavine prava te ponavlja poziv da se posebno poglavje posveti stanju civilnog društva u državama članicama; napominje da Komisija smatra da su Malta, Irska, Bugarska, Litva i Njemačka najavile ili pokrenule napore za poboljšanje okvira za civilno društvo te smatra da se civilno društvo suočava s posebnim izazovima u Cipru, Grčkoj, Španjolskoj, Italiji i Francuskoj te da i dalje postoje autoritarna i ozbiljna sustavna ograničenja u Mađarskoj i Poljskoj; poziva sve države članice da prihvate organizacije civilnog društva kao važne dionike u demokratskom životu i da stvore poticajno okruženje za civilno društvo;
48. poziva Komisiju da namjenskim financiranjem nastavi ulagati u izgradnju kapaciteta organizacija civilnog društva za praćenje stanja u pogledu vladavine prava u državama članicama i izvješćivanje o njemu, primjerice u okviru programa Građani, ravnopravnost, prava i vrijednosti, te da osigura odgovarajuću zaštitu organizacija civilnog društva koje sudjeluju u tom procesu; zabrinut je zbog toga što pristrana raspodjela sredstava u određenim zemljama utječe na organizacije civilnog društva koje

promiču prava ranjivih skupina ili općenito rade na pitanjima koje vlade ne podupiru; potiče temeljitu procjenu tih pitanja u svim zemljama obuhvaćenima izvješćem i naglašava potrebu za preporukama za pojedine zemlje usmjerenima na ta pitanja; potiče Komisiju da razmotri izravno upravljanje sredstvima EU-a kako bi se osiguralo da korisnici koji ispunjavaju uvjete, uključujući organizacije civilnog društva, poduzeća i lokalne vlasti, dobiju finansijska sredstva EU-a koja su im namijenjena;

49. pozdravlja Komisijin Prijedlog direktive o europskim prekograničnim udruženjima (COM(2023)0516) i obvezuje se da će dati prednost njezinu donošenju; nadalje potiče Komisiju da utvrdi strategiju kojom se predviđaju minimalni standardi za zaštitu organizacija civilnog društva u svim državama članicama kako bi se promicalo regulatorno i političko okruženje bez prijetnji i napada i kako bi se tim organizacijama omogućio održiv i nediskriminirajući pristup resursima te podupiralo i poticalo njihovo sudjelovanje u građanskom dijalogu i oblikovanju politika;
50. duboko je zabrinut zbog najavljenih planova slovačke vlade za donošenje zakonodavstva kojim bi se ugrozio prostor za građansko djelovanje, među ostalim ograničavanjem rada nevladinih organizacija i stigmatiziranjem organizacija koje primaju finansijska sredstva iz inozemstva;
51. žali zbog toga što se posljednjih godina situacija u pogledu boraca za ljudska prava u EU-u nastavila pogoršavati; potiče Komisiju i države članice da poduzmu potrebne mјere kako bi osigurale da borci za ljudska prava mogu raditi bez prepreka i nesigurnosti;

Zakonita uporaba sile od strane policije u skladu s vladavinom prava, kao i sloboda izražavanja i mirnog okupljanja

52. naglašava da kazneni progona ima ključnu ulogu u očuvanju vladavine prava, stvaranju sigurnog okruženja za ljude i omogućavanju ostvarivanja temeljnih prava; žali zbog toga što, prema Izvješću Komisije o vladavini prava za 2023., u mnogim državama članicama, uključujući Belgiju, Cipar, Portugal i Slovačku, tijela kaznenog progona nemaju dovoljno sredstava za učinkovito obavljanje zadaća, kao što je borba protiv korupcije; poziva države članice da osiguraju odgovarajuća finansijska sredstva, ospozobljavanje i ljudske resurse za policiju i druga tijela kaznenog progona;
53. naglašava da se prema pravu na uporabu sile mora postupati s krajnjim oprezom te da države članice moraju osigurati da policija upotrebljava silu samo kad je to neophodno i samo u mjeri potrebnoj za postizanje legitimnog cilja; podsjeća da policija mora ispunjavati svoje zadaće u skladu s načelima nepristranosti i nediskriminacije; poziva države članice da temeljito istraže sve slučajevne prekomjerne uporabe sile ili diskriminirajućeg postupanja tijela kaznenog progona te da osiguraju sustavna jamstva protiv takvih zlouporaba;
54. poziva države članice da u tom pogledu uzmu u obzir Kodeks policijske etike Vijeća Europe; smatra da bi policijski službenici trebali biti ospozobljeni za primjenu alternativnih praksi za održavanje javnog reda kojima se ne ugrožavaju životi prosvjednika ili pritvorenika; poziva države članice da uvedu smjernice na razini EU-a za transparentan, neovisan i dosljedan postupak odabira, testiranja i isprobavanja oružja koje koriste službenici tijela kaznenog progona, na temelju UN-ovih standarda,

preporuka i vodećih načela; napominje da bi tom procjenom trebalo utvrditi poštovanje međunarodnog prava i standarda u području ljudskih prava prije odabira i uvođenja oružja; poziva države članice da prikupe podatke o svim slučajevima uporabe sile kako bi se omogućilo prikupljanje dokaza o njezinoj uporabi, zlouporabi, neočekivanim posljedicama, kao i ozljedama i smrtnim slučajevima te njihovim uzrocima; zabrinut je zbog uporabe prekomjerne sile od strane tijela za kazneni progon diljem EU-a; naglašava da je francuska policija jače naoružana od većine policijskih snaga drugdje u EU-u; zabrinut je zbog činjenice da tijela za kazneni progon u Francuskoj često proizvoljno pritvaraju prosvjednike, što predstavlja kršenje prava na slobodu, jer se većina pritvorenika pusti na slobodu nakon nekoliko sati bez ikakvih optužbi;

55. duboko je zabrinut zbog toga što se u cijelom EU-u i dalje prijavljuju brojni slučajevi nerazmjerne uporabe sile protiv prosvjednika, uključujući i slučajeve premlaćivanja prosvjednika; napominje da tijela kaznenog progona u nekim državama članicama sve više upotrebljavaju „manje smrtonosno oružje” za kontrolu ili rastjerivanje gomila prosvjednika, što je također dovelo do ozbiljnih ranjavanja velikog broja ljudi posljednjih godina, zbog čega su potrebne jasne smjernice o njegovoj uporabi;
56. smatra da se na nekoliko mjesta diljem EU-a sloboda izražavanja i sloboda okupljanja ostvaruju u zabrinjavajućim uvjetima; naglašava da se ograničenja prava na mirno okupljanje u načelu ne mogu temeljiti na sadržaju poruke koju sudionici prosvjeda žele prenijeti jer je pravo na mirno okupljanje usko povezano s pravom na slobodu izražavanja, osim okupljanja čiji je cilj poticanje nasilja; ustraje u tome da bi zakoni i prakse koji se odnose na okupljanje uvijek trebali biti u skladu s međunarodnim standardima ljudskih prava u pogledu slobode okupljanja i policijskog nadzora nad prosvjedima, uključujući pružanje temeljitog sposobljavanja u području ljudskih prava za policijske službenike; poziva države članice da ne donose zakone ili prakse kojima se preventivno ograničava pravo na mirno okupljanje ili kojima bi se prosvjednici unaprijed kriminalizirali bez sudskog nadzora;
57. izražava duboku zabrinutost zbog brojnih slučajeva u više država članica u kojima su policijske službe upotrebljavale prekomjernu silu protiv manjinskih skupina, primjerice Roma; poziva vlasti država članica da u potpunosti i neovisno istraže sve takve slučajeve; duboko je zabrinut zbog činjenice da su u tri godine u Grčkoj ubijena tri mlada Roma, kao i zbog izostanka temeljite istrage o tome;

Ravnopravnost, nediskriminacija i pluralizam

58. napominje da nazadovanje demokracije i vladavine prava te ugrožavanje prava manjina često idu ruku pod ruku, čime se još jednom naglašava potreba za sveobuhvatnim pristupom praćenju demokracije, vladavine prava i temeljnih prava u budućim izvješćima; žali zbog nedostatka napretka u zaštiti manjina diljem EU-a; osuđuje govor mržnje protiv manjinskih skupina, uključujući govor mržnje vladinih ili političkih dužnosnika;
59. naglašava potrebu za borbom protiv svih vrsta diskriminacije, govora mržnje i zločina koji su posebno usmjereni na manjinske skupine i pripadnike nacionalnih, etničkih, jezičnih i vjerskih manjina; poziva Komisiju da u sljedeće izvješće uvrsti poseban novi stup, kojim će se utvrditi pregled svih oblika ksenofobije, rasizma, antisemitizma,

islamofobije, antiromizma i LGBTIQ-fobije, govora mržnje i diskriminacije u svim državama članicama;

60. zabrinut je zbog nedavnog porasta antisemitizma, uključujući nasilje, zastrašivanje i simbole mržnje u javnim prostorima;
61. također je zabrinut zbog razine islamofobije u EU-u, uključujući kampanje ocrnjivanja i dezinformacije;
62. izražava razočaranje zbog toga što Komisija sporo djeluje u slučajevima kada države članice ne poštuju propise i sudske praksu o temeljnim pravima; potiče Komisiju, kao čuvaricu Ugovora, da ispunji svoju obvezu za provedbu prava EU-a o ljudskim pravima i da se ne oslanja na građane koji sami pokretanjem postupaka pred sudovima osiguravaju primjenu prava EU-a; posebno preporučuje Komisiji da u slučajevima nepostupanja u skladu s presudama Suda Europske unije poduzme korake na temelju članka 260. stavka 2. UFEU-a i Uredbe o uvjetovanosti u pogledu vladavine prava;
63. poziva države članice EU-a da zaštitu prava LGBTIQ+ osoba utvrde kao pravi i međusektorski prioritet u svim područjima politike; poziva Komisiju da upotrijebi sva dostupna sredstva, uključujući postupak zbog povrede obveze protiv država članica, kako bi osigurala da se prava LGBTIQ+ osoba poštuju u cijelom EU-u; poziva države članice da uzmu u obzir 12 preporuka Upravljačkog odbora za borbu protiv diskriminacije, promicanje različitosti i uključivosti Vijeća Europe za borbu protiv zločina iz mržnje protiv LGBTIQ+ osoba, kao i preporuke Europske komisije protiv rasizma i netolerancije⁴⁶; prima na znanje nedavni rumunjski nacrt zakona, čiji je cilj usklađivanje s presudom Suda Europske unije u predmetu *Coman*⁴⁷ iz 2018., kao i kritiku da se nacrtom zakona ta presuda provodi na vrlo ograničen način i da se njime ne jamče jednaka prava istospolnim parovima⁴⁸; poziva sve druge države članice koje pravo ne priznaju istospolna partnerstva, kao što su Bugarska, Litva, Poljska, Rumunjska i Slovačka, da zajamče da je to pravo propisano zakonom;
64. duboko žali zbog toga što pravno priznavanje roda promjenom građanskog statusa još uvijek nije moguće u nekoliko država članica; žali zbog nedostatka napora i volje bugarske vlade da osmisli vjerodostojan plan djelovanja za provedbu presude koju je 9. srpnja 2020. donio Europski sud za ljudska prava u predmetu *Y.T. protiv Bugarske*; nadalje podsjeća na to da Bugarska i dalje nije provela presudu Suda Europske unije u predmetu „Baby Sara” (C-490/20);
65. poziva na to da se u pravni okvir EU-a za borbu protiv diskriminacije uključi diskriminacija na temelju seksualne orientacije, rodnog identiteta, rodnog izražavanja i spolnih obilježja, na temelju širokog tumačenja seksualne orientacije i spola te načela ravnopravnosti žena i muškaraca utvrđenog u Ugovorima; napominje da će se time

⁴⁶ Vijeće Europe, Upravljački odbor za borbu protiv diskriminacije, promicanje različitosti i uključivosti, „Tematski pregled provedbe Preporuke CM/Rec(2010)5”, 14. rujna 2023.; Vijeće Europe, Europska komisija protiv rasizma i netolerancije, „Opća preporuka politike ECRI-ja br. 17 o sprečavanju i suzbijanju netolerancije i diskriminacije prema LGBTI osobama”, 28. rujna 2023.

⁴⁷ Presuda Suda od 5. lipnja 2018., zahtjev za prethodnu odluku na temelju članka 267. UFEU-a, koji je uputila Curtea Constituțională (Ustavni sud, Rumunjska), ECLI:EU:C:2018:385.

⁴⁸ Euractiv, „Romanian LGBTQ+ community wants equal rights, not special conditions” (Rumunjska zajednica LGBTQ+ želi jednaka prava, a ne posebne uvjete), 22. rujna 2023.

osigurati pravna sigurnost i sveobuhvatnost zaštite svih građana naše Unije te da su suzakonodavci već postigli dogovor o tom tumačenju u Prijedlogu direktive o standardima za tijela za jednakost u području jednakog postupanja prema ženama i muškarcima te njihovih jednakih mogućnosti u pitanjima zapošljavanja i rada (COM(2022)0688);

66. poziva na europsku zabranu „konverzijskih praksi”; poziva na zabranu sakaćenja spolnih organa koje šteti i interseksualnim osobama (sakaćenje spolnih organa interseksualnih osoba); poziva na zabranu prisilnih pobačaja i prisilnih sterilizacija, koji predstavljaju oblik rodno uvjetovanog nasilja i posebno štete osobama s invaliditetom; naglašava važnost poštovanja samoodređenja i autonomije te promicanja fizičkog i mentalnog zdravlja LGBTIQ+ osoba; ističe da stajalište Parlamenta o Prijedlogu direktive o suzbijanju nasilja nad ženama i nasilja u obitelji (COM(2022)0105) uključuje dodavanje sakaćenja ženskih spolnih organa, spolnih organa interseksualnih osoba i prisilne sterilizacije na popis takozvanih europskih kaznenih djela;
67. potvrđuje da su ženska prava ljudska prava i da ništa ne može opravdati nazadovanje u pogledu prava i autonomije žena; posebno osuđuje napad na spolno i reproduktivno zdravje te prava žena i djevojčica u nekoliko država članica; smatra da bi pravo na siguran i zakonit pobačaj trebalo biti utvrđeno u Povelji o temeljnim pravima;
68. ističe da je rodno uvjetovano nasilje, kako na internetu tako i izvan njega, vrlo teško kazneno djelo te česta povreda temeljnih prava i sloboda u Uniji kojoj treba pristupiti učinkovitije i odlučnije zajedničkim snagama; naglašava da je rodno uvjetovano nasilje rezultat društvenih i sustavnih strukturnih rodnih neravnopravnosti koje imaju prekograničnu dimenziju; posebno ukazuje na sve veći broj dobro organiziranih antirodnih, anti-LGBTIQ+ i antifeminističkih pokreta koji su prekogranične naravi; osim toga, smatra da prekogranična dimenzija rodno uvjetovanog nasilja na internetu te velik pojedinačni, gospodarski i društveni učinak rodno uvjetovanog nasilja u svim državama članicama ponovno potvrđuju da se protiv rodno uvjetovanog nasilja u svim njegovim dimenzijama treba boriti zajedničkim snagama na razini Unije;
69. naglašava da neuspjeh zajedničke borbe protiv nasilja nad ženama i djevojčicama te drugih oblika rodno uvjetovanog nasilja proizlazi također iz nepostojanja minimalnih pravila kojima se definiraju kaznena djela i sankcije; napominje da to uključuje zajedničku definiciju rodno uvjetovanog nasilja, minimalna pravila o ključnim pitanjima prevencije, nedovoljnog prijavljivanja, zaštite žrtava, potpore i odštete te kaznenog progona počinitelja; ističe da se pristupi i razine predanosti država članica u sprečavanju rodno uvjetovanog nasilja i borbi protiv njega značajno razlikuju pa bi stoga zajednički pristup također pridonio provedbi zakona u prekograničnim operacijama;
70. vjeruje da bi, iako nacionalni izborni zakoni nisu u nadležnosti Unije, sva izabrana tijela u Europskoj uniji trebala predstavljati različite glasove u biračkom tijelu; izražava duboku zabrinutost zbog određenih izbornih sustava diljem Unije kojima se narušava pluralizam, primjerice uvođenjem visokog izbornog praga za izbor; potiče nacionalne izborne reforme u slučajevima u kojima velik dio stanovništva i dalje nije zastupljen;
71. duboko žali zbog brojnih smrtnih slučajeva izbjeglica i migranata na moru koji su često žrtve trgovine ljudima i koji se moraju suočavati s nehumanim i ponižavajućim

postupanjem u kojemu se ne vodi računa o njihovoj sigurnosti ili temeljnim pravima; podsjeća države članice na njihovu obvezu u skladu s međunarodnim pravom mora prema kojoj moraju pomoći osobama u nevolji i poziva na uspostavu sveobuhvatne misije EU-a za traganje i spašavanje koju bi provodila nadležna tijela država članica i Frontex; prima na znanje rad Frontexa i njegova službenika za temeljna prava, kao i Agencije EU-a za azil; naglašava potrebu za učinkovitim sustavom azila EU-a kojim se poštuju ljudska prava; primjećuje napredak postignut u pogledu novog pakta o azilu i migracijama koji je omogućio njegovo donošenje prije kraja ovog parlamentarnog saziva;

Medusektorski zaključci o stanju demokracije, vladavine prava i temeljnih prava diljem EU-a

72. izražava duboku zabrinutost, s obzirom na navedeno, zbog slabljenja demokracije, vladavine prava i temeljnih prava diljem EU-a; ističe da, iako stanje koje je Komisija predstavila u izvješću o vladavini prava otkriva mnoge zabrinjavajuće događaje, stanje se čini još problematičnijim kada se uzmu u obzir druga neovisna izvješća i izvori; ističe da slabljenje tih vrijednosti u državama članicama ugrožava i potkopava institucije EU-a i stanje u EU-u u cijelini, čak i ako neke države članice služe kao uzor u zaštiti i promicanju tih vrijednosti;
73. naglašava da to stanje nije samo apstraktni zaključak, već utječe na svakodnevni život građana i poduzeća EU-a, koji suočavaju, na primjer, s neučinkovitim pravosuđem ili pravosuđem koje nije neovisno i raširenom korupcijom te nemaju pristup neovisnom i kvalitetnom novinarstvu; ističe da se time ugrožava povjerenje u naš demokratski sustav koji se temelji na vladavini prava; smatra da je ponovna uspostava poštovanja vrijednosti EU-a u svim državama članicama ključna za sprečavanje dezintegracije naših društava i Unije; poziva Komisiju, Vijeće i Europsko vijeće da u potpunosti priznaju da demokracija, vladavina prava i temeljna prava nisu samo nacionalna pitanja, već su od izravne važnosti za Europsku uniju i njezine institucije;
74. poziva države članice da u potpunosti poštuju vrijednosti na kojima se Unija temelji, u skladu s člankom 2. UEU-a; u tom pogledu poziva države članice da poštiju zakonitost i pravnu sigurnost, da spriječe zlouporabu ovlasti i zajamče jednakost pred zakonom i nediskriminaciju, pristup pravosuđu, diobu vlasti, neovisnost pravosuda i zaštitu ljudskih prava jer su to ključna načela za pravilno funkcioniranje mehanizama provjere i ravnoteže svake zdrave demokracije; poziva Komisiju da neovisno analizira poštuju li se ta načela u svim državama članicama;

Provjeda prava EU-a

75. napominje da je pravilna provedba cjelokupnog prava EU-a preuvjet za uniju koja se temelji na vladavini prava; osuđuje ponekad otvoreno i besramno nepoštovanje prava EU-a nekoliko država članica u različitim područjima, kao što su pravo na djelotvornu sudsku zaštitu, antikorupcijsko zakonodavstvo, azil, provedba sankcija i ljudska prava; ističe da bi zbog toga EU mogao postati zona u kojoj se neke države članice osjećaju ravnopravnijima od drugih, a prava i slobode građana EU-a nisu jednako zaštićeni;
76. podsjeća Komisiju da je ona prije svega čuvarica Ugovora; ističe da sama izrada izvješća nije dovoljna za jačanje naše unije utemeljene na vladavini prava, već bi

izvješće trebalo dovesti do konkretnih provedbenih mjera, posebno ako se preporuke ne poštuju u potpunosti;

77. duboko žali zbog činjenice da Komisija ne poduzima snažnije mjere za provedbu prava EU-a; stoga poziva Komisiju da pokrene više novih postupaka zbog povrede obveze te da bude odvažnija i da djeluje brže u postojećim postupcima zbog povrede obveze; poziva Komisiju da pred Sudom Europske unije sustavno upotrebljava ubrzane postupke i zahtjeve za privremene mjere; poziva Komisiju da ne upotrebljava „dijalog” s državama članicama ili pilot-postupak kao neograničeno sredstvo za izbjegavanje pokretanja stvarnih postupaka zbog povrede obveze; poziva Komisiju da revidira svoju politiku opisanu u njezinoj komunikaciji o provedbi prava EU-a prema kojoj se postupci zbog povrede obveze ne koriste za „pojedinačne” slučajeve jer su zbog te politike građani diljem EU-a lišeni svojih prava, osobito kada njihove vlade odbijaju poštovati pravo EU-a ili presude Suda Europske unije, s obzirom na to da većina tih slučajeva nije pojedinačna, već se odnose na strateška i temeljna pitanja;
78. ističe stalan problem nepotpune provedbe presuda ESLJP-a i primjećuje nedavne odluke Odbora ministara Vijeća Europe; pozdravlja uključivanje sustavnih pokazatelja o provedbi vodećih presuda Europskog suda za ljudska prava u izvješće o vladavini prava od njegova izdanja 2022.; međutim, poziva Komisiju da uspostavi tablicu pokazatelja posvećenu praćenju provedbe svake presude Suda Europske unije i Europskog suda za ljudska prava u vezi s demokracijom, vladavinom prava i temeljnim pravima te da je u potpunosti uključi u godišnje izvješće o vladavini prava; poziva države članice da bez odgode provedu neprovedene presude i poziva Komisiju da procijeni posljedice za usklađenost s pravom EU-a i da po potrebi pokrene postupak zbog povrede obveze;

Izvješće o vladavini prava kao alat

79. pozdravlja izvješće o vladavini prava kao temelj paketa instrumenata EU-a za vladavinu prava i pohvaljuje Komisiju zbog izrade pomno istraženog i kvalitetno sastavljenog izvješća; podsjeća da je godišnje izvješće o vladavini prava uvedeno kao odgovor na rezoluciju Parlamenta donesenu 2016. na temelju zakonodavnog izvješća o vlastitoj inicijativi⁴⁹;
80. uviđa da je izvješće o vladavini prava postalo mjerilo za rad institucija EU-a na pitanjima vladavine prava u EU-u i određenim državama članicama; priznaje trajnu predanost Komisije tijekom godina povećanju relevantnosti izvješća, primjerice uključivanjem preporuka za pojedine zemlje u prethodno izdanje i procjenom njihova ispunjenja u aktualnom izvješću;
81. potvrđuje da je izvješće Komisije o vladavini prava postalo sveobuhvatnije od njegova začetka 2020.; međutim, žali zbog činjenice da ključni elementi iz rezolucije Parlamenta iz 2016. još nisu provedeni i da Komisija nije u potpunosti uzela u obzir preporuke koje je Parlament iznio u svojim prethodnim rezolucijama; poziva Komisiju da poduzme korake kako bi to riješila; posebno žali zbog toga što izdanje izvješća za 2023. nije znatno prošireno dodavanjem sveobuhvatnog novog stupa; poziva na to da se u godišnje izvješće uključe važni elementi koji nedostaju s popisa kriterija za vladavinu prava Venecijanske komisije iz 2016., kao što su sprečavanje zlouporabe ovlasti, jednakost

⁴⁹ SL C 215, 19.6.2018., str. 162.

pred zakonom i nediskriminacija; ponavlja svoje stajalište da bi izvješće trebalo obuhvaćati cjelokupni raspon vrijednosti iz članka 2. UEU-a jer se one ne mogu promatrati odvojeno; poziva Komisiju da sljedeće godine proširi opseg izvješća;

82. zabrinut je zbog toga što Komisija, u nastojanju da bude činjenična i nepristrana, pri utvrđivanju problema s vladavinom prava u državama članicama ponekad postane previše diplomatska i neprecizna; žali zbog toga što upotreba eufemističkog rječnika i umjetno utvrđen jednak broj zaključaka i preporuka po državi članici prikrivaju vrlo stvarne razlike među državama članicama; ponavlja preporuku da se sustavna i pojedinačna kršenja razlikuju kako bi se izbjegao rizik od banalizacije najozbiljnijih kršenja vladavine prava; poziva Komisiju da jasno navede da postoji opasnost da sustavno, namjerno i teško kršenje vrijednosti iz članka 2. UEU-a s vremenom dovede do toga da države članice ne ispune sve kriterije koji definiraju demokraciju; smatra da bi procjena ispunjenja preporuka trebala biti preciznija i kvalitativnija te se ne bi trebala oslanjati samo na zakonodavne promjene, već i na stvarne i neovisne dokaze o njihovoj provedbi u praksi; ponavlja da je potrebno utvrditi vremenski okvir, ciljeve i konkretne mјere za provedbu preporuka i detaljno opisati moguće posljedice u slučaju neusklađenosti; primjećuje ponekad velike razlike između sažetaka poglavlja o pojedinim zemljama i detaljnog sadržaja samih poglavlja, što upućuje na uredničku intervenciju;
83. ponavlja da bi se mnogi od tih izazova mogli prevladati uključivanjem neovisnog panela stručnjaka u izradu izvješća jer bi oni bili manje ograničeni diplomatskim razmatranjima; poziva Komisiju da ponovno razmotri svoje stajalište o tom pitanju i da istraži sve mogućnosti za uključivanje neovisnih stručnjaka u sljedeća izdanja izvješća o vladavini prava; ponovno poziva Komisiju da zatraži od Agencije za temeljna prava da pruži metodološke savjete i provede komparativna istraživanja kako bi se dodale pojedinosti u ključnim područjima godišnjeg izvješća, s obzirom na suštinske veze između temeljnih prava i vladavine prava;
84. cijeni napore Komisije da proveđe brojna savjetovanja i prikupi doprinose u svakoj državi članici, među ostalim od nacionalnih tijela i organizacija civilnog društva; poziva Komisiju da to dodatno proširi i da u najvećoj mogućoj mjeri, umjesto virtualnih provjera, provodi provjere na licu mjesta u državama članicama jer bi one mogle dati potpuniju i sveobuhvatniju sliku lokalnog stanja; posebno podsjeća na važnost savjetovanja s pravnim stručnjacima, kao što su odvjetničke komore i udruženja sudaca;
85. prepoznaće ulogu javnih bilježnika u brojnim državama članicama, koji funkcionalno izvršavaju sudske zadaće; smatra da bi doprinos javnih bilježnika standardima vladavine prava u kasnijim izdanjima izvješća o vladavini prava trebalo razmotriti u relevantnim poglavljima o pojedinačnim zemljama;
86. pozdravlja odluku Komisije da proširi zemljopisni opseg budućih izvješća o vladavini prava na zemlje kandidatkinje, u skladu s prethodnim pozivima Parlamenta da to učini⁵⁰;

⁵⁰ SL C 341, 27.9.2023., str. 2.

87. smatra da su kontinuirano i ambiciozno proširenje područja primjene, iskrenost i provedbene posljedice izvješća najbolji način da se osigura njegova kontinuirana relevantnost i učinak;
88. potiče Komisiju da više ulaže u podizanje razine osviještenosti o vrijednostima Unije i primjenjivim alatima, uključujući godišnje izvješće, posebno u zemljama u kojima postoji ozbiljna zabrinutost;
89. potvrđuje da priprema godišnjeg izvješća o vladavini prava nije sama sebi cilj jer praćenje situacije nije dovoljno, već bi ono trebalo dovesti do konkretnih provedbenih mjera usmjerenih na ispravljanje utvrđenih nedostataka; stoga poziva Komisiju da osigura da je to izvješće o vladavini prava doista sastavni dio cijelog procesa u okviru mehanizma vladavine prava u cjelini te da zajamči potpunu uporabu cijelog paketa instrumenata vladavine prava koji joj je na raspolaganju, uključujući članak 7. UEU-a u slučajevima u kojima se u izvješću o vladavini prava iz godine u godinu u određenim državama članicama i dalje utvrđuje kontinuirano kršenje;

Međuinstitucijska suradnja i postupci u području vladavine prava

90. prima na znanje ocjenu koju Vijeće provodi nad svojim dijalogom o vladavini prava te izjavu Vijeća da će ispitati mogućnost daljnje međuinstitucijske suradnje u tom kontekstu; poziva Vijeće da svoj dijalog o vladavini prava učini uključivijim pozivanjem drugih institucija i dionika na svoje sjednice, osobito tijela Vijeća Europe kao što je Venecijanska komisija, povjerenicu Vijeća Europe za ljudska prava, kao i predstavnike Europskog parlamenta;
91. žali zbog toga što su Komisija i Vijeće dosad odbili ponudu Parlamenta da sklope međuinstitucijski sporazum o demokraciji, vladavini prava i temeljnim pravima; ponovno potvrđuje svoju spremnost da nastavi pregovore o tom sporazumu;
92. poziva druge institucije da u međuvremenu barem razmotre daljnju suradnju u kontekstu predloženog međuinstitucijskog pilot-projekta o demokraciji, vladavini prava i temeljnim pravima, čime bi se doprinijelo izgradnji povjerenja među institucijama na praktičan način, posebno razmjenom praksi praćenja, dijaloga i sastanaka;
93. traži od svojeg Predsjedništva da, s obzirom na nevoljkost Komisije i Vijeća, organizira postupak javne nabave kako bi se osnovao privremeni panel neovisnih stručnjaka pod pokroviteljstvom Parlamenta, u skladu s obvezom koju je preuzeo u prethodnim rezolucijama, kako bi savjetovao Parlament o poštovanju vrijednosti iz članka 2. UEU-a u različitim državama članicama i kako bi se primjerom pokazalo kako bi takav panel mogao funkcionirati u praksi;
94. osuđuje potpuni izostanak napretka u tekućim postupcima na temelju članka 7. stavka 1. UEU-a; poziva Vijeće da razmotri sve nove događaje koji utječu na vladavinu prava, demokraciju i temeljna prava; ponavlja svoj poziv Vijeću da postupi po preporukama u okviru tog postupka, naglašavajući da bi svako daljnje odgađanje takvog djelovanja predstavljalo kršenje načela vladavine prava od strane samog Vijeća; ustraje na tome da se poštuju uloga i nadležnosti Parlamenta;

95. poziva Komisiju da u sve proračunske instrumente i postupke uključi uvjete demokracije, vladavine prava i temeljnih prava i da ih strogo nadzire i zaštititi; ponovno izražava ozbiljnu zabrinutost zbog odluke Komisije u kojoj je zaključila da je horizontalni uvjet koji omogućuje provedbu Povelje ispunjen u području neovisnosti pravosuđa, čime se mađarskim vlastima omogućilo da podnesu zahtjeve za povrat sredstava u iznosu do približno 10,2 milijarde EUR, iako Mađarska ni nakon nedavnih reformi ne ispunjava standarde neovisnosti pravosuđa utvrđene u Povelji; poziva Komisiju i Vijeće da prema potrebi nastave bez odgode primjenjivati Uredbu o uvjetovanosti u pogledu vladavine prava te da ne ukidaju mjere donesene u slučaju Mađarske sve dok svi preduvjeti i ključne etape nisu stvarno ostvareni; poziva Komisiju da strogo provjerava jesu li ključne etape povezane s vladavinom prava u različitim planovima država članica za oporavak i otpornost ispunjene kao uvjet za isplatu sredstava kada države članice podnesu zahtjeve za plaćanje; poziva Komisiju da primarnu odgovornost za primjenu tih uvjeta dodijeli povjerenicima nadležnim za vladavinu prava;

◦

◦ ◦

96. nalaže svojoj predsjednici da ovu Rezoluciju proslijedi Vijeću, vladama država članica i Komisiji.

OBRAZLOŽENJE

Temeljne vrijednosti naše Unije – demokracija, vladavina prava i temeljna prava – ne mogu se uzimati zdravo za gotovo. One su preduvjet za našu slobodu, sigurnost i blagostanje. Zato zaslužuju našu svakodnevnu obranu.

Vidimo da su u našoj Uniji te vrijednosti pod sve većim pritiskom. U nekim državama članicama građani više ne mogu računati na neovisno pravosuđe, slobodne i poštene izbore i zaštitu svojih prava. Vlade drugih država članica na sličnom su putu, polako, ali stalno potkopavaju institucionalni sustav provjere i ravnoteže. Neovisni novinari i manjine uvijek su prve žrtve.

Djelovanje treba početi od neovisnog i sveobuhvatnog praćenja stanja. Nakon prijedloga Parlamenta iz 2016. za Pakt za demokraciju, vladavinu prava i temeljna prava, Komisija je 2020. izradila prvo godišnje izvješće o vladavini prava. Parlament pozdravlja taj rad Komisije na praćenju. Međutim, također je utvrđeno da Komisija ne otkriva potpunu i vjerodostojnu sliku stanja. Neovisne nevladine organizacije, akademici, nadzornici i novinari često smatraju da se stanje na terenu znatno razlikuje od pretjerano diplomatskog jezika Komisije.

Cilj je ovog izvješća Europskog parlamenta obuhvatiti širok raspon pitanja, ne ustručavajući se od spominjanja konkretnih situacija ili pojedinačnih država članica. To je ponekad nezgodno, ali neophodno ako se želimo izravno uhvatiti u koštač s problemima. Također je potrebno ako želimo imati smislen dijalog s drugim institucijama EU-a te s vladama i parlamentima država članica. Možemo učiti jedni od drugih. EU je srećom i dalje mjesto u kojem velik broj građana i vlasti brine o demokraciji, vladavini prava i temeljnim pravima. Moramo voditi otvoreni razgovor i izići iz naših institucijskih rovova.

Sljedeći korak mora biti provedba. Nalazi ovog izvješća ne mogu ostati bez posljedica. U tu svrhu treba razmotriti sve opcije: postupke zbog povrede obveze, uvjetovanost financiranja i postupke na temelju članka 7. UEU-a. Nažalost, primjena prava EU nikada nije bila tako labava kao sada, te ju je potrebno hitno i značajno ojačati. Ovo izvješće poziva Komisiju da pojača svoje napore i u potpunosti ispuni svoju ulogu čuvarice Ugovorâ. Bez nje nalazimo se u zoni bezakonja, u kojoj su neki ravnopravniji od drugih. To bi bio kraj naše Unije koja se temelji na vladavini prava.

**PRILOG: SUBJEKTI ILI OSOBE
OD KOJIH JE IZVJESTITELJICA PRIMILA INFORMACIJE**

Izvjestiteljica izjavljuje, pod svojom isključivom odgovornošću, da nije primila nikakve informacije ni od jednog subjekta ili osobe koje bi u skladu s člankom 8. Priloga I. Poslovniku trebalo navesti u ovom Prilogu.

29.11.2023

MIŠLJENJE ODBORA ZA PRAVNA PITANJA

upućeno Odboru za građanske slobode, pravosuđe i unutarnje poslove

o Izvješću Komisije o vladavini prava za 2023.
(2023/2113(INI))

Izvjestitelj za mišljenje (*): Adrián Vázquez Lázara

(*) Pridruženi odbor – članak 57. Poslovnika

PRIJEDLOZI

Odbor za pravna pitanja poziva Odbor za građanske slobode, pravosuđe i unutarnje poslove da kao nadležni odbor u prijedlog rezolucije koji će usvojiti uvrsti sljedeće prijedloge:

Općenito

1. podsjeća da se pravna struktura Unije temelji na osnovnoj prepostavci da svaka država članica dijeli sa svim drugim državama članicama niz zajedničkih vrijednosti na kojima počiva EU, kako je navedeno u članku 2. Ugovora o Europskoj uniji¹; nadalje podsjeća da je vladavina prava, kako je utvrđena u primarnom pravu EU-a i dodatno definirana u sudskoj praksi Suda Europske unije, srodnna demokraciji i temeljnim pravima; podsjeća da su vladavina prava i međunarodni poredak utemeljen na pravilima ključni za borbu protiv širenja autoritarnih režima i kršenja međunarodnog prava te pomoći u konsolidaciji demokratskih struktura i zaštiti ljudskih prava; naglašava da svako nazadovanje vladavine prava, koja je utemeljena na diobi i ravnoteži vlasti) u bilo kojoj državi članici znatno utječe na zajedničko područje slobode, sigurnosti i pravde, kao i na uzajamno povjerenje i uzajamno priznavanje koji su vodeća načela prava EU-a u tom području²;
2. pozdravlja Četvrtu izvješće o vladavini prava („Izvješće“) Komisije i smatra da je periodično preispitivanje vladavine prava ključan alat za praćenje; u tom kontekstu naglašava da je važno da Komisija pri ocjenjivanju primjenjuje jasne i objektivne kriterije i na taj način izbjegne tvrdnje o nejednakom postupanju prema državama članicama ili upotrebi samo odabranih podataka; u tom pogledu pozdravlja pristup Komisije utemeljen na prikupljanju doprinosa od država članica, čime se potiče zajednički dijalog; pozdravlja novu klasifikaciju koju je Komisija usvojila radi mjerena napretka u odnosu na prijašnje preporuke, a sastoji se od četiri kategorije: (a) bez napretka, (b) određeni napredak, (c) znatan napredak i (d) potpuna provedba; s obzirom

¹ Vidjeti mišljenje 2/2013 Suda Europske unije (puni sastav) od 18. prosinca 2014., ECLI:EU:C:2014:2454, točka 168.

² Ibid., točka 191.

na probleme država članica povezane s prikupljanjem statističkih podataka, ističe da su alati Vijeća Europe poput izvješća Europske komisije za učinkovitost pravosuđa (CEPEJ) Vijeća Europe³ korisni, čime se u najvećoj mogućoj mjeri stvara konvergencija različitih unosa podataka;

Pravosude

3. prepoznaje važnost koja se pravosudnim sustavima pridaje izvješćivanjem o vladavini prava, posebno u pogledu zakonitosti, neovisnosti i nepristranosti sudaca te njihova imenovanja, promaknuća i razrješenja, kao i sudske odluka; potvrđuje da ne postoji zajednički sustav EU-a za imenovanje sudaca; podsjeća, međutim, da se sve države članice moraju pridržavati minimalnih standarda Vijeća Europe⁴ i Suda Europske unije⁵; u tom kontekstu naglašava važnost neovisnih sudbenih vijeća koja moraju biti sastavljena od velike većine sudaca koje su izabrali njihovi kolege i koji imaju znatne ovlasti u pogledu odabira, napredovanja i stegovnih postupaka koji se odnose na suce; duboko žali zbog toga što nisu sve države članice u potpunosti ispunile svoje obveze u tom pogledu; žali zbog razornog učinka koji to ima na neovisnost i integritet njihovih pravosudnih sustava;
4. uviđa da su u određenoj mjeri provedene gotovo dvije trećine preporuka izdanih 2022. u vezi s važnim reformama; međutim, zabrinut je zbog broja problema utvrđenih u prethodnim izvješćima o vladavini prava koji još nisu riješeni; potiče Komisiju da i dalje pomno prati pravne okvire država članica kako bi ocijenila njihovu usklađenost s navedenim preporukama te poziva Komisiju da postane ustrajnija u provedbi tih ključnih reformi u slučajevima kada sustavi država članica ne funkciraju u skladu s propisanim standardima; poziva Komisiju da poduzme daljnje korake kako bi se u potpunosti odgovorilo na preporuke koje je Parlament iznio u svojim prethodnim rezolucijama;
5. pozdravlja stalnu potporu koja se pruža relevantnim dionicima putem namjenskih programa, kao što je program Građani, jednakost, prava i vrijednosti; pozdravlja financiranje putem programa Pravosuđe za potporu pravosudnoj suradnji u građanskim i kaznenim stvarima te za doprinos dalnjem razvoju europskog pravosuđa, kojim se jačaju demokracija, vladavina prava i temeljna prava;
6. potiče Komisiju da više ulaže u podizanje razine osviještenosti o vrijednostima Unije i primjenjivim alatima, uključujući godišnje izvješće, posebno u zemljama u kojima postoji ozbiljna zabrinutost;
7. potvrđuje da je u posljednjem izvješću kad je riječ o neovisnosti pravosuđa vidljiv određeni stupanj napretka u nekoliko različitih država članica; u tom pogledu pozdravlja

³ Evaluacijski ciklusi CEPEJ-a

⁴ Brifing – „Standardi Vijeća Europe o neovisnosti pravosuđa”, Europski parlament, Glavna uprava za usluge parlamentarnih istraživanja, 25. svibnja 2021.

⁵ Na primjer, presuda Suda (veliko vijeće) od 27. veljače 2018. u predmetu C-64/16, *Associação Sindical dos Juízes Portugueses / Tribunal de Contas*, ECLI:EU:C:2018:117, ili presuda Suda (veliko vijeće) od 19. studenoga 2019., *A.K. / Krajowa Rada Sądownictwa*, u spojenim predmetima C-585/18, C-624/18 i C-625/18, ECLI:EU:C:2019:982. Vidjeti i brifing – „Sudska praksa Suda Europske unije o neovisnosti pravosuđa”, Europski parlament Glavna uprava za usluge parlamentarnih istraživanja, 19. srpnja 2021.

uskraćivanje sredstava EU-a, kad je to potrebno, u okviru mehanizma uvjetovanosti⁶, kako je potvrdio Sud EU-a⁷, ili u okviru Mehanizma za oporavak i otpornost⁸; međutim, ističe da su povrede neovisnosti pravosuđa i dalje razlog za zabrinutost u nekim državama članicama, kao što su aktualni stegovni postupci protiv sudaca zbog sadržaja njihovih odluka, problemi sa sastavom sudbenih vijeća i sa sastavom najviših nacionalnih sudova s obzirom na načelo zakonom ustanovljenog suda itd.;

8. podsjeća da su za učinkovit i pravedan pravosudni sustav koji svima jamči pristup pravosuđu potrebni odgovarajuća proračunska sredstva i financiranje pravosudnih tijela; žali zbog toga što su u Izvješću i dalje vidljivi ozbiljni nedostaci u tom pogledu, koji čini se posebno otežavaju donošenje presuda u slučajevima korupcije na najvišoj razini; naglašava, međutim, da i građani moraju imati pristup dostatnoj pravnoj pomoći i pravnim lijekovima; u tom kontekstu poziva Komisiju da u sljedeće izvješće o vladavini prava uključi ocjene primjene pravne stečevine EU-a o pravnoj pomoći u građanskim i kaznenim stvarima, kao što je Direktiva Vijeća 2003/8/EZ od 27. siječnja 2023. o unapređenju pristupa pravosuđu u prekograničnim sporovima utvrđivanjem minimalnih zajedničkih pravila o pravnoj pomoći u takvim sporovima⁹, s obzirom na to da je iz sudske prakse Suda EU-a vidljivo da još uvijek postoje nedoumice o njezinu tumačenju;
9. podsjeća i da se državna odvjetništva, bez obzira na njihovo mjesto u nacionalnom sustavu podjele ovlasti između triju grana vlasti, moraju oduprijeti neopravdanom političkom pritisku; napominje da je u nekim državama članicama postignut određeni stupanj napretka; međutim, žali zbog toga što još uvijek postoje sustavi u kojima vlada u određenim slučajevima može donositi obvezujuće odluke koje se odnose na državne odvjetnike kad je njihov mandat povezan s političkim procesom ili kad se spajaju funkcije ministra i glavnog državnog odvjetnika, čime se omogućuje neprimjeren politički utjecaj i otežava uzajamno priznavanje¹⁰;
10. posebno ističe da problem „rotirajućih vrata“ ne podrazumijeva samo zabrinutost zbog prelaska bivših ministara u privatni sektor nakon obnašanja javne dužnosti, već obuhvaća situacije u kojima pojedinci mogu preuzeti ključne uloge u pravosuđu ili uredima državnih odvjetnika odmah nakon što su obnašali dužnost ministara ili pripadali političkoj stranci;
11. poziva Komisiju da uzme u obzir takve primjere u svojim predstojećim izvješćima o vladavini prava u Europskoj uniji; potiče Komisiju da odlučno pozove države članice da se suzdrže od tih praksi, posebno provedbom pravnih odredbi kojima se bivšim ministrima i visokorangiranim političkim ličnostima proaktivno onemogućava da

⁶ Uredba (EU, Euratom) 2020/2092 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. prosinca 2020. o općem režimu uvjetovanosti za zaštitu proračuna Unije, (SL L 433 I, 22.12.2020., str. 1.).

⁷Vidjeti presudu Suda (puni sastav) od 16. veljače 2022., *Mađarska / Europski parlamenta i Vijeće Europske unije*, C-156/21, ECLI:EU:C:2022:97 i presudu Suda (puni sastav) od 16. veljače 2022., *Poljska / Europski parlament i Vijeće Europske unije*, C-157/21, ECLI:EU:C:2022:98.

⁸ Uredba (EU) 2012/241 Europskog parlamenta i Vijeća od 12. veljače 2021. o uspostavi Mehanizma za oporavak i otpornost (SL L 57, 18.2. 2021., str. 17.).

⁹ SL L 26, 31.1.2003., str. 41.; i njezin ispravak (SL L 32, 7.2.2003., str. 15.).

¹⁰ Na primjer, Mišljenje br. 9 Savjetodavnog vijeća europskih tužitelja od 17. prosinca 2014. o europskim normama i načelima u vezi s državnim odvjetnicima.

preuzmu vodeće položaje na visokim sudovima ili u uredima državnih odvjetnika, čime se štiti neovisnost i integritet tih ključnih institucija;

Borba protiv korupcije

12. podsjeća da je borba protiv korupcije ključna za očuvanje vladavine prava i poticanje povjerenja građana u javne institucije; nadalje podsjeća da je za njegovu učinkovitost potreban čvrst pravni i administrativni okvir za borbu protiv korupcije koji se temelji na integritetu, transparentnosti i odgovornosti, posebno u javnom životu, s naglaskom na objavljivanju izjava o interesima i zaštiti zviždača gdje je to primjenjivo;
13. navodi da je korupcija prijetnja koja može uništiti demokracije i narušiti povjerenje građana u institucije i da je se mora suzbijati u svim njezinim oblicima; ističe da se organizirani kriminal često služi korupcijom kao sredstvom za infiltriranje u gospodarstvo i kontrolu nad njime; zabrinut je zbog toga što je u najnovijem izvješću vidljivo da u nekoliko država članica nije ostvaren napredak u pogledu preventivnih mjera za suzbijanje korupcije ili je napredak jako spor; iznimno je zabrinut zbog nesklonosti uspostavi registara lobista, registara transparentnosti i odgovarajućih sustava imovinskih kartica za nositelje javnih dužnosti i više dužnosnike, kao i zbog nedostatka političke volje za strogim pravilima u pogledu politika „rotirajućih vrata”; u tom kontekstu ističe važnost transparentnog zakonodavnog postupka s dalekosežnim pristupom dokumentima i pravila za osiguravanje najvišeg stupnja transparentnosti i odgovornosti u javnim upravama i postupcima javnog odlučivanja u cilju sprečavanja korupcije¹¹;
14. u tom kontekstu poziva i sve institucije EU-a da se pridržavaju najviših mogućih standarda u cilju sprečavanja korupcije, kao što su, među ostalim, osnivanje učinkovitog tijela EU-a za etička pitanja, potpuna primjena Uredbe 1049/2001¹² o pristupu dokumentima i potpuna primjena načela uvjetovanosti u pogledu registra transparentnosti EU-a; poziva države članice da što prije pokušaju postići dogovor o predloženoj direktivi o borbi protiv korupcije kako bi se uspostavio homogeni zajednički okvir kodeksa ponašanja, standarda za sprečavanje sukoba interesa i pravila kojima se osigurava transparentnost postupaka;
15. prepoznaže znatno povećanje kvantitativne važnosti sredstava koja dodjeljuje Europska unija posljednjih godina, uključujući sredstva instrumenta NextGenerationEU; potvrđuje da je, kao rezultat toga, postalo iznimno važno da u zakonodavstvu država članica postoje pravne odredbe osmišljene za sprečavanje zlouporabe tih sredstava;
16. podsjeća da nijedan sektor nije siguran od rizika od korupcije, uključujući one koji upravljaju znatnim javnim sredstvima ili pristupom kritičnoj infrastrukturi i uslugama, kao što su zdravstvena skrb i građevinarstvo; naglašava da organizirane kriminalne skupine imaju sve važniju ulogu u aktivnostima, koje uključuju krivotvorene, piratstvo

¹¹ U tom kontekstu vidjeti članak 3. Prijedloga direktive Europskog parlamenta i Vijeća od 3. svibnja 2023. o borbi protiv korupcije, zamjeni Okvirne odluke Vijeća 2003/568/PUP i Konvencije o borbi protiv korupcije koja uključuje dužnosnike Europskih zajednica ili dužnosnike država članica Europske unije te o izmjeni Direktive (EU) 2017/1371 Europskog parlamenta i Vijeća (COM(2023)0234).

¹² Uredba (EZ) br. 1049/2001 Europskog parlamenta i Vijeća od 30. svibnja 2001. o javnom pristupu dokumentima Europskog parlamenta, Vijeća i Komisije (SL L 145, 31.5.2001., str. 43.).

i povrede prava intelektualnog vlasništva, a koje su u velikom porastu u digitalnom okruženju; podsjeća da kriminalne skupine uključene u te nezakonite aktivnosti često iskorištavaju dobit za financiranje drugih nezakonitih aktivnosti;

17. poziva Komisiju da u svoja predstojeća izvješća o vladavini prava uključi evaluaciju razvoja zakonodavstva država članica posljednjih godina koje se odnosi na nadzor odgovarajuće upotrebe javnih sredstava, kao i postojeće pravne mehanizme za rješavanje svake nepravilne upotrebe javnih sredstava;
18. podsjeća na snažnu potporu Parlamenta osnivanju Ureda europskog javnog tužitelja (EPPO); prepoznaje važnu ulogu EPPO-a kao neovisnog tijela EU-a u istragama, kaznenom progonu i podizanju optužnice za kaznena djela koja utječe na finansijske interese Unije; ističe da je EPPO od početka rada 1. lipnja 2021. registrirao više od 4000 prijava kaznenih djela iz država članica EU-a koje sudjeluju i privatnih strana te da je pokrenuto više od 929 istraga (do lipnja 2022.);
19. nadalje, potiče Komisiju da u slučajevima u kojima je razina zaštitnih mjera za javna sredstva smanjena odmah stupi u kontakt s pogodenom državom članicom ili državama članicama i traži žurnu provedbu potrebnih mjera za rješavanje tih problema;

Civilno društvo

20. podsjeća na svoju Rezoluciju od 11. studenoga 2021. o jačanju demokracije te slobode i pluralizma medija u Uniji, u kojoj je pozvao Komisiju da predloži pravno obvezujuće i pravno neobvezujuće mјere kako bi se riješio problem sve većeg broja strateških tužbi protiv javnog sudjelovanja (tzv. tužbe SLAPP); pozdravlja zakonodavni prijedlog Komisije i preporuku državama članicama od 27. travnja 2022. u vezi s pozivom Parlamenta u tom pogledu; naglašava da su strateške tužbe protiv javnog sudjelovanja poseban oblik uznemiravanja koji se prvenstveno koristi protiv novinara kako bi ih se spriječilo da izražavaju mišljenja o pitanjima od javnog interesa ili kako bi ih se zbog toga sankcioniralo tako što ih se izlaže dugotrajnim, opterećujućim i skupim tužbama; poziva države članice da drže korak s ambicijama iz predloženih mjeru i pojačaju napore za poboljšanje sigurnosti i zaštite novinara;
21. s dubokom zabrinutošću primjećuje ukupno smanjenje prostora za djelovanje civilnog društva u nekim državama članicama, što predstavlja ozbiljnu prijetnju vladavini prava, demokraciji, temeljnim pravima i drugim vrijednostima EU-a; poziva Komisiju da u okviru svojeg godišnjeg rada na procjeni i izvješćivanju o vladavini prava prati izazove i napade s kojima se suočava civilno društvo te da u svoje izvješće uključi zaključke i ciljane preporuke; u tom pogledu ponavlja svoj poziv da se zasebno poglavje posveti stanju civilnog društva u državama članicama;
22. ističe da trenutačni pravni okvir na razini Unije i na nacionalnoj razini nije dostatan za uspostavu i podupiranje snažnog paneuropskog civilnog društva, čije je postojanje nužno za demokraciju; stoga vjeruje da će statut za europska prekogranična udruženja i neprofitne organizacije pružiti dodatnu razinu sigurnosti organizacijama civilnog društva koje su suočene s nepotrebnim preprekama u osnivanju i djelovanju¹³.

¹³ S tim u vezi vidjeti njegovu Rezoluciju od 17. veljače 2022. s preporukama Komisiji o statutu za europska

prekogranična udruženja i neprofitne organizacije (SL C 342, 6.9.2022., str. 225.).

**PRILOG: POPIS SUBJEKATA ILI OSOBA
OD KOJIH JE IZVJESTITELJ ZA MIŠLJENJE PRIMIO INFORMACIJE**

Izvjestitelj izjavljuje, pod svojom isključivom odgovornošću, da nije primio nikakve informacije ni od jednog subjekta ili osobe koje bi u skladu s člankom 8. Priloga I. Poslovniku trebalo navesti u ovom Prilogu.

INFORMACIJE O USVAJANJU U ODBORU KOJI DAJE MIŠLJENJE

Datum usvajanja	29.11.2023
Rezultat konačnog glasovanja	+: -: 0: 20 2 0
Zastupnici nazočni na konačnom glasovanju	Pascal Arimont, Ilana Cicurel, Geoffroy Didier, Ibán García Del Blanco, Virginie Joron, Pierre Karleskind, Sergey Lagodinsky, Gilles Lebreton, Karen Melchior, Sabrina Pignedoli, Jiří Pospíšil, Raffaele Stancanelli, Adrián Vázquez Lázara, Axel Voss, Marion Walsmann, Tiemo Wölken, Javier Zarzalejos
Zamjenici nazočni na konačnom glasovanju	Daniel Buda, Pascal Durand, Heidi Hautala
Zamjenici nazočni na konačnom glasovanju prema čl. 209. st. 7.	Sylvie Guillaume, Pedro Marques, Anne-Sophie Pelletier

POIMENIČNO KONAČNO GLASOVANJE U ODBORU KOJI DAJE MIŠLJENJE

20	+
NI	Sabrina Pignedoli
PPE	Pascal Arimont, Daniel Buda, Geoffroy Didier, Jiří Pospíšil, Axel Voss, Marion Walsmann, Javier Zarzalejos
Renew	Ilana Cicurel, Pierre Karleskind, Karen Melchior, Adrián Vázquez Lázara
S&D	Pascal Durand, Ibán García Del Blanco, Sylvie Guillaume, Pedro Marques, Tiemo Wölken
The Left	Anne-Sophie Pelletier
Verts/ALE	Heidi Hautala, Sergey Lagodinsky

2	-
ID	Virginie Joron, Gilles Lebreton

0	0

Korišteni znakovi:

- + : za
- : protiv
- 0 : suzdržani

INFORMACIJE O USVAJANJU U NADLEŽNOM ODBORU

Datum usvajanja	23.1.2024
Rezultat konačnog glasovanja	+: -: 0: 42 10 2
Zastupnici nazočni na konačnom glasovanju	Magdalena Adamowicz, Abir Al-Sahlani, Katarina Barley, Pietro Bartolo, Theresa Bielowski, Patrick Breyer, Saskia Bricmont, Jorge Buxadé Villalba, Damien Carême, Patricia Chagnon, Lena Düpont, Lucia Ďuriš Nicholsonová, Cornelia Ernst, Laura Ferrara, Nicolaus Fest, Maria Grapini, Sylvie Guillaume, Andrzej Halicki, Evin Incir, Sophia in 't Veld, Patryk Jaki, Marina Kaljurand, Łukasz Kohut, Moritz Körner, Alice Kuhnke, Jeroen Lenaers, Juan Fernando López Aguilar, Erik Marquardt, Javier Moreno Sánchez, Maite Pagazaurtundúa, Isabel Santos, Birgit Sippel, Vincenzo Sofo, Tineke Strik, Jana Toom, Milan Uhrík, Tom Vandendriessche, Elissavet Vozemberg-Vrionidi, Javier Zarzalejos
Zamjenici nazočni na konačnom glasovanju	Cyrus Engerer, José Gusmão, Beata Kempa, Leopoldo López Gil, Janina Ochojska, Anne-Sophie Pelletier, Bergur Løkke Rasmussen, Róza Thun und Hohenstein, Maria Walsh, Tomáš Zdechovský
Zamjenici nazočni na konačnom glasovanju prema čl. 209. st. 7.	Andrus Ansip, Hildegard Bentele, Maria da Graça Carvalho, Marisa Matias, Caroline Nagtegaal

POIMENIČNO KONAČNO GLASOVANJE U NADLEŽNOM ODBORU

42	+
NI	Laura Ferrara
PPE	Magdalena Adamowicz, Hildegard Bentele, Maria da Graça Carvalho, Lena Dupont, Andrzej Halicki, Jeroen Lenaers, Leopoldo López Gil, Janina Ochojska, Maria Walsh, Javier Zarzalejos
Renew	Abir Al-Sahlani, Andrus Ansip, Lucia Ďuriš Nicholsonová, Sophia in 't Veld, Moritz Körner, Caroline Nagtegaal, Maite Pagazaurtundúa, Bergur Løkke Rasmussen, Róza Thun und Hohenstein, Jana Toom
S&D	Katarina Barley, Pietro Bartolo, Theresa Bielowski, Cyrus Engerer, Maria Grapini, Sylvie Guillaume, Evin Incir, Marina Kaljurand, Łukasz Kohut, Isabel Santos, Birgit Sippel
The Left	Cornelia Ernst, José Gusmão, Marisa Matias, Anne-Sophie Pelletier
Verts/ALE	Patrick Breyer, Saskia Bricmont, Damien Carême, Alice Kuhnke, Erik Marquardt, Tineke Strik

10	-
ECR	Patryk Jaki, Beata Kempa, Vincenzo Sofo
ID	Patricia Chagnon, Nicolaus Fest, Tom Vandendriessche
NI	Milan Uhrík
PPE	Elissavet Vozemberg-Vrionidi
S&D	Juan Fernando López Aguilar, Javier Moreno Sánchez

2	0
ECR	Jorge Buxadé Villalba
PPE	Tomáš Zdechovský

Korišteni znakovi:

+ : za

- : protiv

0 : suzdržani